

mai

1994

HIND 6.50

HEA LAPS

nink tema söbrad ja sugulased

AHOI, ARMAS LUGEJA !

EGA SA
ÄKKI POLE
UNUSTANUD, ET
" HEA LAPSE "

SUUR ÜLEMAAILMNE

(aga võib-olla koguni PLANEETIDEVAHELINE)

KIRJANDUS- JA JOONISTUSVÕISTLUS

KESTAB, TÄHTAEGA ON PIKENDATUD 31. JUULI keskpäevani.

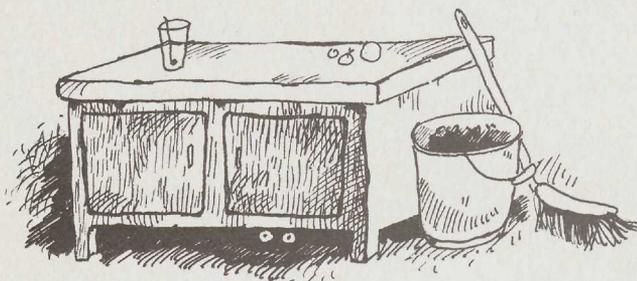
Ootame töid, mis kujutavad peamislikult sinu perekonna elu, aadressil :
Tallinn, EE0106, Pärnu maantee 67-a , "Hea Laps".
Täpsemalt saad võistlusest teada "Heast Lapsest" nr.1.

JA VEEL :

kui oled Muumitrolli-raamatute ja filmide austaja, siis tuleta oma emale, õpetajale või ringijuhile meelde, et ta sulle meelde tuletaks:

Tove Jansson, kes Muumi-raamatud kirjutas, saab peatselt 80-aastaseks, ja kui sa tahad, et ka sinu õnnesoov kirjaniku kätte jõuaks, siis saada või too enda joonistatud kaart 1. juuliks 1994 Eesti Lasteraamatukogusse (Tallinn, Liivalaia 30).

See, kes elab nõudekapi all

ALLEAA

ELLEN NIIT

Missugused on sinu esimesed lapsepõlvemälestused?

Mu esimene mälestus on peaaegu niisama vana kui ma ise. Õeldakse küll, et lapsed hakkavad midagi oma elust mäletama kahekolme aastaselt, aga see ei ole õige. Minu mälestus on pärit korterist, kus me elasime küll kuni mu kahe ja poole aastaseks saamiseni. Mu kolmas sünnipäev oli juba järgmises korteris. Aga see lugu toimus varem.

Seda lugu ei ole keegi saanud mulle takkajärgi jutustada, sest keegi teine ei või seda teada. Lugu ise on järgmine.

Mind oli pandud istuma meie esimese korteri suure toa põrandale pruunika suurrätiku peale diivani ette. Seda suurrätti kasutas ema vahel ka triikimistekina. Päike paistis kahest vastasseinas asuvast aknast sisse. Akende ees olid hõredad pitskardinad ja neist tekkis põrandale imelisi päikese laiike. Mina olin üleni päikese käes. Ilmselt oli kevad. Hilisema kogemuse põhjal tunnen ses säilinud mälupildis ära kevade sooja hinguse.

Päike paistis suurrätikule ja diivaniriidele. Diivaniriides oli lillat, kollast ja musta. Ma püüdsin sõrmega ajada mustri piirjooni, aga see ei läinud hästi korda. Sõrm ei kuulanud päriselt sõna.

Ema oli tagumises toas ja õmbles õmblusmasinal. Teadsin seda õmblusmasina häälest. See oli rahustav mahe hääl.

Siis tuli mul tahtmine ema juurde minna, aga ma ei osanud käia. Ma ei osanud ka neljakäpukil minna — kahjuks. Küll oskasin ma kindlalt ja mõnusalt istuda. Ma kõigutasin ennast seal päikese sees ega kukkunud küljele ühtigi.

“Kui nüüd hakata karjuma,” mõtlesin ma, “siis tuleks ema silmapilk ja võtaks mind sülle.” Mul oli kahju, et rääkida ei osanud, kuigi sain kõigest aru, mis suured inimesed rääkisid. Oleks olnud ilus ema hüüda ja sülle paluda niiviisi sõnade abil. Karjumine tundus kuidagi kohatu, kui päike nii kenasti paistis. Ma otsustasin ümber. Karjuma ma siiski ei hakka. Päike on nii soe ja diivaniride nii huvitav. Ma ei saanud õieti aru, kas olid seal riide peal linnud või lilled või koguni loomad. Igatahes oli neil silmi peas.

Ema ei saanud tagatoast

Selle toa uks oli siinsamas suure toa küljeseinna üsna minu lähedal. Pealegi oli ema masina taga laulma hakanud ilusa vaikse häälega. Ta oli seal kindlalt alles.

Pruunikas suurrätt oli päikeselaikude kohalt kollane. Rohekaskollane. Ühe laigu sees oli väike punane sinise triibuga pall. Kui ma palli käega puutusin, veeres see teise laigu sisse.

See tähtis sündmus toimus 1929. aasta kevadel meie kodus Tallinnas, Tina tänav 17, teisel korrusel. Võisin olla umbes kaheksa kuud vana. Juulis sain ma aastaseks. Aastaseks hakasin ma käima. Seda tean ema jutust, et nimelt aastaselt. Matemaatika pole ilialgi olnud mu tugev külg.

Küll mäletan ma aga täpselt, kuidas ma esimest korda üle toa läksin. See oli mu ema kodus maal, Rebase. Ma seisin Rebase tagakambri akna all ja võtsin hoogu. Ema seisis kahe toa vaheuksel, käed laiail, ja kutsus: “Noh, tule, tule!”

Ma võtsin ennast kohutavalt kokku ja taarusingi üle toa ema sülle. Püüdsin minna hästi ruttu, et ei jõuaks poole tee peal kõhuli kukkuda.

“Issand,” hüüdis mu ristiema Hilda teisest toast ema selja takka, “laps hakkas käima! Vaata, kuidas ta tuleb, üks jalg ühe ja teine teise ääre all!”

EESTI
kuskile kaduda.
RAHVUSRAAMATUKOGU

ELLEN NIIT, kes sai 7-aastaseks 1935.aastal.

KUIDAS ISA-EMA PRANTSUSMAALE VIIA ?

Oleks ikka mõnus küll ühel heal päeval isale–emale öelda: “Pakkige nüüd kimpsud–kopsud kokku, viin teid õige mõneks päevaks Prantsusmaale!” Aga just nii tegi Tallinna Muusikakeskkooli I klassi õpilane Aurelia Eespere — ja veel siis, kui ta oli alles lasteaialaps. Lapsur ajas juttu Auri (see on Aurelia argipäevanimi) ja tema ema Eeviga.

Emä Eevi: See reis tuli meile üllatusena küll! Auri sai selle preemiaks televisiooni lauluvõistluselt, tegelikult oli piletetite kinkijaks Saksamaa firma “Mattel” — see, kes tegeleb Barbie–nukkudega. Lõppvoorus sai Auri ka Barbie koos autoga — aga tema ju nukkudega ei mängi, tegeleb päevad otsa koeraga. Onu Tarmo ja vend Jürmo võtsid auto pakist lahti ja panid kokku ka.

Auri: Jah, aga tegelikult pidi hoopis üks teine tüdruk meie lasteaiast lauluvõistlusele minema, aga tema oli jonnima hakanud. Kasvataja tuli lõunauinaku ajal ja küsis, kas mul on mõni laul hästi selge. Oli küll, ja pärast sai nii selgeks, et–et kohe — sest asi läks tõsiseks: teisest lasteaiast läksin edasi järgmisse voo kuskil seal Männiku kandis, siis tuli ülelinnaline, ja lõpuks televisioonis üle–eestiline võistlus, ja lõpuks pidime esinema televisioonis. Andre Visse võitis vanemas vanuserühmas. Meile mõlemale anti Miki–hiire-

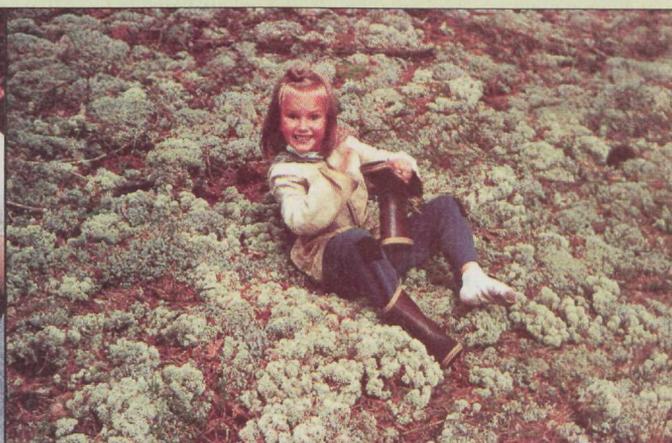
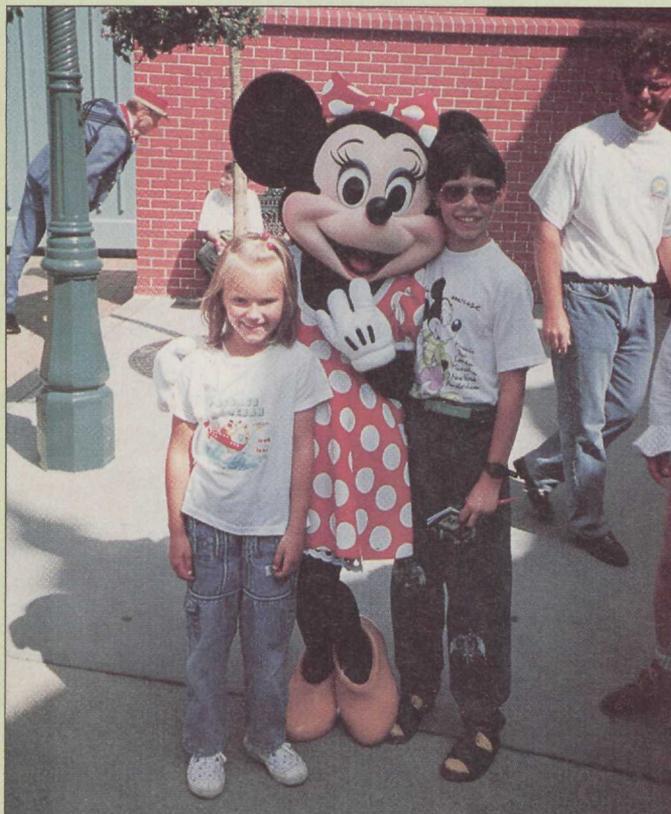
ga võtmehoidjad ja öeldi: võtke isad–emad ka Prantsusmaale kaasa. Aga tegelikult me ei käinudki Prantsusmaal, vaid hoopis Euro–Disneylandis.

Emä Eevi: Ei noh, see Euro–Disneyland asubki Pariisi lähedal: see imemaa paikneb lagedal põllul, seda veel kujundatakse. Eks ta ole üks suur illusioon, elad justkui filmis.

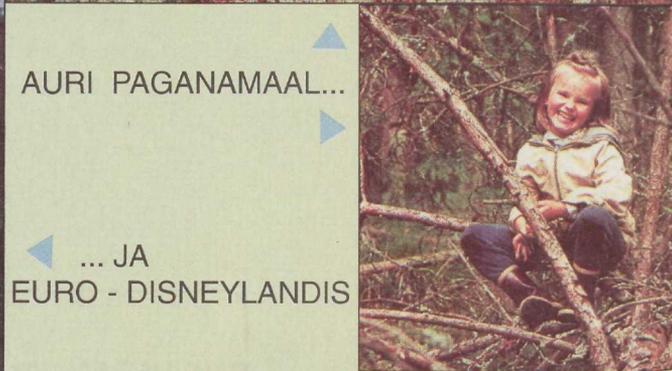
Auri: Mulle meeldis kõige rohkem see, et purskkaevud purskasid, ja õhtuti võis seal jalgupidi sulistada Miki ja Minni, Pluto ja Donald käisid seal kogu aeg ringi, ja neil olid kohutavalt suured jalad, mõned poisid astusid neile meelega jala peale. Sihukesi poisse oli seal ka, kes salaja ilma piletita karuselli peale hüppasid. Õuduste koobas oli ka päris naljakas, luukere sõitis meie kaarikus ja naeris kogu aeg. Seal oli igasuguseid riigimeeste päid: Gorbatsõvi pea rääkis Leniniga ja Lennart Mere pea rääkis Laariga...

Emä Eevi: Seda sa nüüd luiskad!

Auri: Ei luiska, seal pidid ju kõik riigipead olema. Emä kartis, seepärast ei näinud kõike. Viirastuste ballilt sõitsime läbi, seal mängis klaver ilma pianistita, ja ühel luukerel oli loor peas. Paadiga sõidutati meid läbi igasuguste koobaste — mõnes kohas laulsid karud, mõnes paigas jälle rahvariides muusikud. See pidi justkui olema sõit läbi maailma. Pingviinid ja eskimod olid vahvad küll, aga ega miski asi seal ei olnud päris. Aga vaat kui me Paganamaale läheme, siis saab Berta vabalt ringi joosta ja ujuda. Berta on õudselt tark koer! Ja Paganamaa on õudselt ilus maa!

AURI PAGANAMAAL...

... JA
EURO - DISNEYLANDIS

Sten Roosi nimeliselt mainasjutuvõistluselt

Kes oli Sten Roos?

Sten oli vahva elurõõmus muusikahuviline poiss, kes elas Haapsalus. Väikesest peast armastas ta igasuguseid lõbusaid muinasjutte välja mõelda — küllap just selleks, et rõõmustada nii ennast kui isa-ema: arstid olid Steni vanematele juba enne poisi kooliminekut teatanud, et Sten põeb rasket ravimatut haigust ega ela kaua...

Stenil polnud ei vendi eda õdesid, ning kui ta isa-ema jäid kahekesi, tahtsid nad teha midagi ilusat oma poja mälestuse jäädvustamiseks. Tänavu andsid nad juba teist aastast välja oma auhinnad lastele, kes kirjutavad muinasjutte. Ema Ann ja isa Ants lubasid ka lapsuril neid lugusid lugeda, ja tema sõnul olid kõik kirjatükid väga head. Kaks last — **Heleri Rande** Tallinnast ja **Joonas Joost** Haapsalust said ka "Hea Lapse" auhinnad, perekond Roos pidas parimateks **Maaria Ranna**, **Vilho Meieri** ja **Maret Raami** muinasjutte. Kõiki neid töid saate "Heast Lapsest" lugeda!

REBASE HOIUPANK.

Ühel kevadisel päeval sörkis hunt mööda metsateed. Rebase uru juures ta peatus, sest sinna oli kogunenud palju loomi. Lähemale minnes märkas hunt suure tamme küljes silti, millel seisis: "Kindel kaitse teie toiduvärvule — see on Rebase Hoiupank. Sügiseks teie hoius kahekordistub."

Loomade rõõmul polnud piiri, nad tõttasid jooksujalu koju ja viisid kõik oma toidutagavarad Rebase Hoiupanka. Rebane ise oli aga õnne tipul, kevadest saadik polnud tal enam muret toidu hankimisega. Õhtuti korraldas ta uhkeid balle ja vastuvõtte kogu oma suguseltsile.

Suvi möödus, jõudis kätte värvikirev suvi. Kokkulepitud päeval läksid loomad oma talvevarusid kätte saama. Nende suureks ehmatuseks ilutses uksele silt "Pankrot".

Rebane oli põgenenud. Loomad olid õnnetud, sest neid ootas raske talv. Samal ajal oli naabermetsa ilmunud silt: "Kindel kaitse teie toiduvärvule — see on Rebase Hoiupank".

Maaria Ranna,
Tartu 5. Keskkooli VII c klass

Kõik ema sünnipäevaks

Ema sünnipäev on tähtis päev. Loodan, et keegi ei vaidle vastu. Ema sünnipäev on kindla peale enda sünnipäeva järel tähtsusetult teine pidupäev, nii nagu on ema sinu enda kõrval kohe kõige vajalikum ja armsam ja lähedasem teiste vajalike, armsate ja lähedaste seas. Vanemad vennadki jäävad sel puhul tahaplaanile, kuigi nendega saab marudaid tempe teha, emaga enamasti mitte. Kunagi olnud ema tähtsuse poolest koguni esikohal — vähemalt siis, kui sa olid emaihus ja sul polnud veel enda MINA, — aga see oli nii ammu ja kes nii vanu asju mäletab. Pole midagi parata, me kõik oleme oma emale tänu võlgu, aga ometi enesekesksed inimolendid. Ja enesekesksus ei tähenda sugugi seda, et sa ühte punkti vaadates nina puurid.

Mina olin tol ema sünnipäeval parajasti kuueaastane enesekeskne maapoiss. Vennad olid minust tüki maad vanemad, aga samuti isekad olendid, kuis muidu. Võib-olla veelgi isekamad, sest kui mina jooksin ikka ema kaissu kas rõõmust või valust, vaatasid nemad põlglikult pealt. Häbenesid, tahtsid ise mehed olla.

Ema oli tol sünnipäeval hoopiski haigevoodis. Oli end sügisel külmal ja porisel kolhoosi juurikapõllul "ära katkestanud", ja nüüd, varakevadel, andis see liigesepõletikuna kurjasti tunda. Torti muidugi ei saa, aga me tahtsime kõik ema sünnipäeva auks ise teha. Tõime juba eelmisel nädalal kaseoksad koos urbadega tuppa ning ajasime need salaja hiirekõrvu. Nõnda et vaasi said rohetavad oksad kuldselt tolmlevate urbadega. Lisaks veel pajukassid ehk pajutudud. Muid lilli polnud ju sel jahedal ajal võtta. Ka munaroa olime ise valmis teinud: see tuli ilmatukollane ja rasvane.

Oli aeg ema õnnitlema minna. Tahtsime talle üllatusi teha, igamees oma oiuga. Mina pidin aupaukudega alustama. Isast oli alles jäänud pool karpi jahipüssi tonge. Polnud midagi lihtsamat: tong tuli kinnitada pehme vahaga naaskli otsa, ise ronida igaks juhuks taburetile, siis naaskel põrandale kukutada ja silmad kinni pigistada. Käis paras pauk, haigevoodi eest tõusis sinine suitsupilveke ning ema unustas liigesevalu ja kargas padja najale istuli.

"Oooh — teie, sõgedad!" ütles ta ihuvärinal.

"Ma mõtlesin, et sõda jälle lahti!"

"Paju õnne sünnipäevaks, ema!" kostsime säravate nägudega kooris.

"Aitäh, poisid," sosistas ema vaikselt. "Ma

pean nüüd minema lehma lüpsma."

See oli kurb vaatepilt, kuidas meie sugugi mitte vana ema, imeilusad blondid näkijuuksed lahti, tugesid mööda liigub, ja me kostsime ruttu:

"Noora on juba lüpstud, vissi joodetud, lam-mastel heinad söimekastis."

"Siis peaks midagi lauale vaatama,," alustas ema jälle liiga argiselt.

"Munapuder on pannil,," kostsime taas kooris.

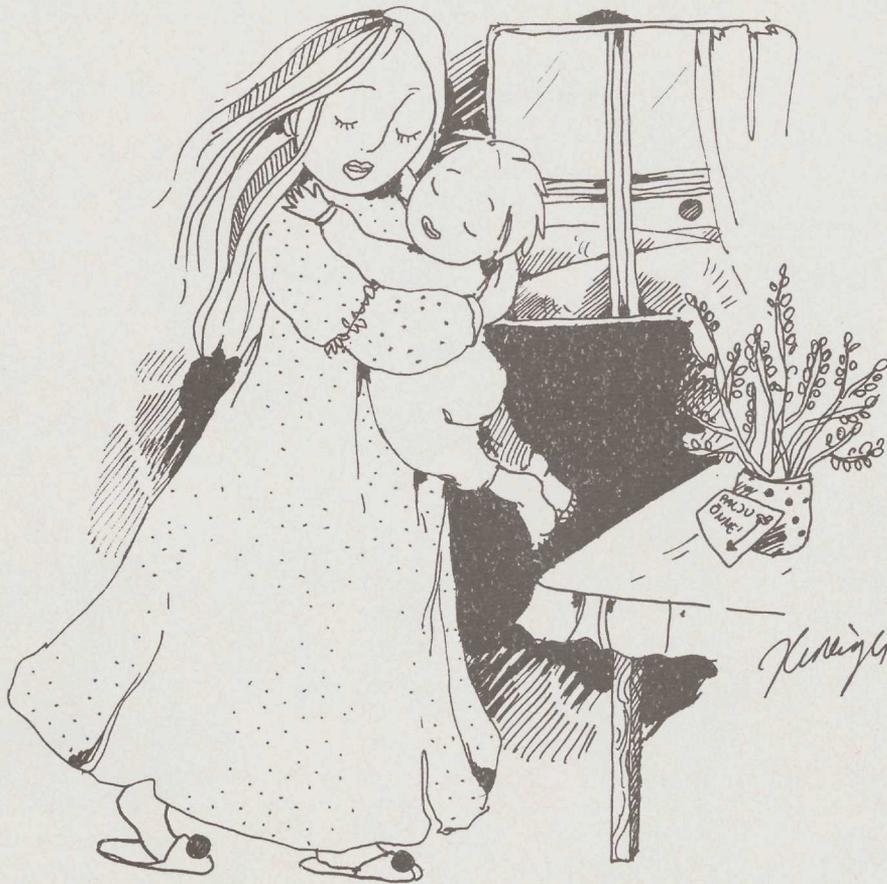
"Ja teevesi tõmbamas."

Seepeale silmitses ema meid nõnda, nagu näeks esimest korda.

"Ema, ema, vaata!" hüüdis nüüd keskmine vend uhkelt. "Ma püüdsin sulle lõksuga sahvrist kolm rottu kinni!" Ja ta sirutas sabapidi peos rippuvad rotid võidukalt ema voodi poole. "Vii kohe ära, vii ära — fui!" ehmus ema teist korda ning peitis näogi padja taha. "Ja pese tingimata käed seebiga puhtaks!"

"Ema, aga sinu suurim soov oli, et saaks kord rottidest lahti,," jahmus meie keskmine vennas õnnetult.

Siis astus ette meie vanem vend. "Ema, ema, vaata!" hüüdis temagi. "Ma leidsin täna hommikul sõime alt salapesa." Ja ta tõstis mütsitäie valgeid kanamune ema poole. Tegelikult leidis ta need juba üleele, aga ema nägu lõi särama.

"Nii palju kohe..." sosistas ema. "Ja minu sünnipäevaks... Mõtlesin juba, et kanad enam ei munegi. Neist teeme kindlasti suure tordi." "Kas sünnipäevatorit tõesti tuleb?" ei uskunud mina oma kõrvu.

"Kuhu ta ikka jääb, kui aitate mune vahut lüüa. Mul randmed haiged."

"Muidugi aitame!" kostsime taas kooris.

"Kas ma võin nüüd veel mõned aupaugud lasta?" torkasin mina ruttu vahele.

"Lase pealegi, nüüd sa ei ehmata mind enam," vastas ema lahkelt, kuigi ta olla pärast seda, kui punased isa heinakaarel maha lasid, kõikide paukude ja padrunite ja püssitorude ja mundrimeeste vastane. Seekord aga kannatas ta need paugud vapralt ja ihuvõdinata välja, sest need olid ju tema sünnipäeva auks. Ja neid lasi tema pesamuna — muidugi taburetil seistes ning silmi hirmunult kinni pigistades.

"Ema, kas mina ei võigi enam rotte püüda?" oli meie keskmine vennas ehk kõige õnnetum.

"Püüa aga, püüa, ainult mitte minu sünnipäeva auks," kostis ema riietuma hakates. "Sina teed kõige kasulikumat tööd."

"Järgmisel sünnipäeval ei ole majas enam ühtegi rottu," töötas meie keskmine vennas ruttu, ometi häälega, nagu oleks tal sellest pisut kahju ka.

"Loodame, poisid," kostis ema.

Alles siis märkas ta tuisuse akna taustal värsket kevadrohetust vaasis, tõusis ning läks paljajalu, tugedest kinni hoidmata, piki kalt-suvaipa otse sünnipäevakimbu poole, endal rõõmupisarad silmanurgas.

Kalju Saaber,
kes läks kooli
1951.aastal.

KURTNA LASTEAD - ALGKOOLI ÕPILASTE TÖID

Ema

Ema on mul kõige kallim,
kõige kallim ilma peal.
Ei ma temast loobu iial.
Ainult surm meid lahutab.

Tõnu Paapstel

Minu ema

Minu ema on minu sõber,
askeldab kodus kui väle põder.
Vahel võtab ta hoogu maha
ning minu ja vennaga olla tahab.

Targu Sagur

Kodu

Mu kodu, väike kodu,
siin olla on nii hea,
kuis emme sooja sülle
võin panna oma pea.
On aga ilmas lapsi,
kel oma kodu pole.
Ja mõnel pole papsi —
see elu on vast kole.

Jarmo Roos

Emadepäev

Vara üies ärkan ma,
lähen lilli korjama.
Sinililli ilusaid
suure peotäie sain.
Ema varsti üles ärkas,
kohe lilli laual märkas.
See rõõmsaks tegi ema meele
ja võttis lausa silma veele.

Anti Soo

LIIS HÕRAK (8.a.) " KODU "

Kodu

Kodu on mu kalleim koht.
Ahjus põleb kasetoht,
maja ümber võrgust tara,
tara sees on kalleim vara.

Virgo Press

KRISTEL TORI (9.a.)

" KEVAD "

ANNELI NURK (9.a.)

" KARU ÄRKAMINE "

Ema on haige

Oh, mis häda tabas meid —
meie emme haigeks jäi.
Haigus teda voodi sündis,
kuigi emme vastu punnis.
Ema voodist juhendab,
meile tarkust õpetab.
Nii me köögis isaga
peame toime tulema.
Nii meil valmis supp ja praad,
magustoit saab valmis ka.
Kõht on täis ja meel on hea,
emme sööb ja kiidab ka.

Riho Valk

PILDIGALERII

RAPLA KUNSTIKOOLI
 ÕPILASE
 KADRI AVANDI (15-a.)
 TÖÖD

"TARDUMUS"

"MEELEOLU"

"FANTAASIA
 LIND"

Lood tegijatele

Rein Veskus, disainer

(endine poiss)

Kõik mehed on kord poisid olnud, poistest peavad omakorda jällegi mehed saama. Poiste tahtmiseks on ikka olnud end meeste järgi sättida.

Aga mis siis, kui tahtmine on, aga kõik asjad oleksid justnagu juba valmis — vabrikutes ja poodides? Mehed liigutavad vaid arvuti- ning robotinuppe, ise nii puhtad, lipsud ees... Ja seda kõike näed telesilma kaudu! Kuid televiisoris näidatavat asja ei saa katsuda ega tarvitada, tal puudub lõhn, ja värvigi võib vale olla. Vajutad nupule ja kõik kaob, nagu poleks seda olnudki. Jääb hall klaas, tühjus.

Kuid aknaklaasi taga on midagi muud. See ei kao, kuigi muutub pidevalt: kasvab ja närtsib, pimeneb ja valgeneb. See on ehtne, kuid tundmatu, võõras ja ohtlik. Suured ütlevad: univerversum. See on neilegi lõplikult mõistetamatu, seepärast peavad nad end ikka inimese tehtud asjadega ümbritsema — nagu looksid põrand, asfalt, majad ja autod turvatunde ja kaitseksid kurja looduse eest. Kui aga kuri tuleb teisest inimesest, kes ei teinud mitte auto, vaid tanki, mitte puutöökirve, vaid mõõga — kus on siis turvaline olla?

Kuid kõik inimese tehtud asjad — nii nagu inimene isegi — on Jumala loodud asjade sees ja nendega seotud, nagu sina oled seotud oma isemaga. Sinna kuuluvad ka sinu seni tehtud ja veel tegemata asjad.

Minu lood on mõeldud neile, kes tahavad teha kirvest ja autot, nuga ja maja. Igaüks peab ise kurja ja hea vahel valima, sest ka puukeppi või telliskivi võib relvana kasutada. Kõik oleneb inimesest, tema tahtest. Sinu tahtmine teha häid tegusid ongi Looja kingitus — vaim. Ja veel on Sul imelised “tööriistad” — käed, millega saad kõike teha.

Lugu noast.

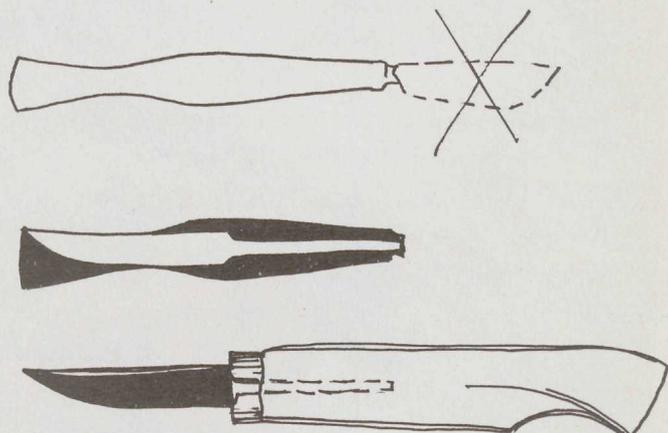
Õigupoolest pole nuga inimese esimene tööriist — arvatakse, et enne tuli kirves. Kirves on noa vanem vend — mõlemal on sarnased lõiketerad. Muidugi saab noa ka poest osta — siiski teeb õige ja ehtsa noa meister — sepp. Sinagi võid alustada meistriks õppimist.

Probleemid noa tegemise juures?

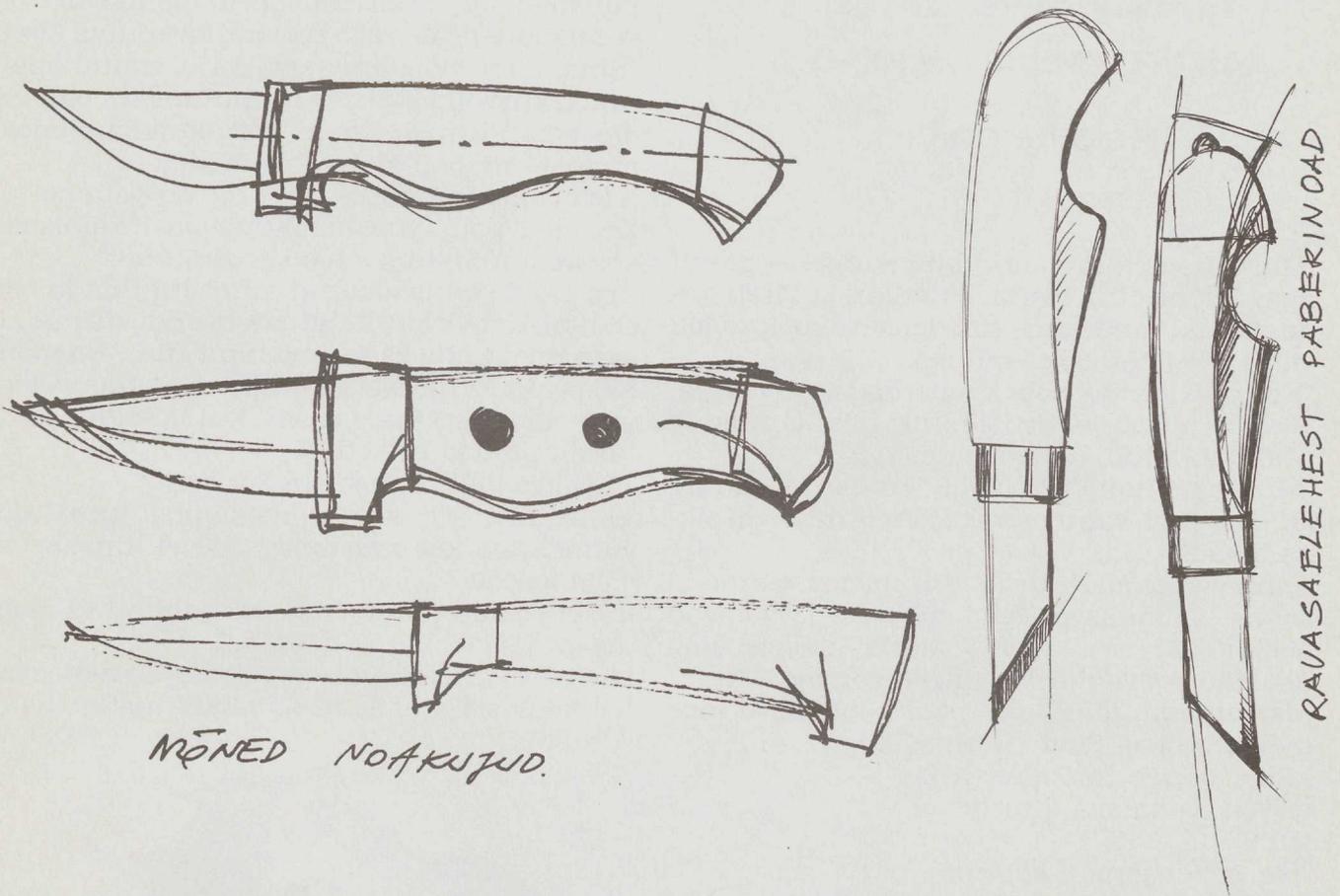
1. Materjal. Noatera leidmine ja tegemine.
2. Noapea. “Hurdakoer” ja “õunaseeme”.
3. Erinevate nugaade valmistamine.
4. Noatupe tegemine.
5. Noa teritamine.
6. Noaga seotud kombed.
7. Mida saab noaga teha?

Mul oli võimalik käia Peruu Lima Relvamuseumis. Seal olid ka külmrelvade (mõõkade, odade ja pusside) saalid. Tuhanded läikivad või juba tuhmunud teravad tapariistad punasel sametil nagu tardunud verel — milline ängistav, demonlik ilu! Kui seda üldse saab iluks nimetada... Nüüd on mul unistus käia mõnes maailmatasemel tööriistamuseumis.

Hakkame siis probleeme lahendama.

MURDUNUD TERAGA SKALPELLIST
SAAB HEA NIKERDAMISNOA.

MÕNED NOAKUJUD.

RAUASAELEHEST PABERINOAD

Noatera muretsemine ongi kõige raskem — peab ta ju olema tehtud heast terasest, muidu ei hakka nuga lõikama ja muutub kiiresti nüriks. Saab kasutada vana murdunud kirurginuga — skalpelli, kääripoolikut, katkist kööginuga, saelehetükki (rauasasetükist saab hea paberinoa), vikatitera... Iga teraslehte tasub proovida. Head sepad tegid noa- ja pussiterad tõlla- või autovedrudest, tanki või traktoriruumiku poltidest. Sepp teab, milline metall on hea. Sina võid proovi teha uue peene saeviiliga, millel on väikesed tihedad hambad. Proovi viilida jämedat raudnaela ja siis seda tükki, mis sind huvitab. Raud on pehme, teras aga kõva. Viil ei tohi üldse jälge jätta! Siiski peab tunda olema, et viil hambad on metallist kõvemad. Viil ise on nii kalk ja kõva, et temast tehtud noatera murdub kõlinal, tal puudub heale noaterale vajalik sitkus ja paindlikkus.

Kui viil metallitükki ei võta, siis võtab seda kivi: käiad ja luisud. Parem on kasutada käia, mis leidub igas töökojas, mõnel isal on smirgelkäi ka kodus.

Elektrikäiast parem on “vesikäi”: metall ei lähe kuumaks ega pehmeks. See, kui teras läheb käiamisel siniseks, on selge märk, et ta muutus pehmeks ja kardab kõrget kuumust! Kuumutamisel kaob terase karastus... Muidugi on inimene õppinud iga asja oma huvides ära kasutama: sepp lasebki terasetüki punaseks, taob ja töötleb tera valmis ja karastab siis jälle üles. Kui leiad mehe, kes oskab karastada, siis võid materjalitüki rahulikult ka pliidisuu, elektri- või gaasipliidil korraks punaseks lasta ja aeglaselt jahutada. Pärast saad teda ise viilida nii, nagu vaja. Kes saab väljas tegutseda, see võib proovida karastamist ölis.

Vetteviskamisel läheb teras peaaegu alati liiga hapraks, see tähendab, et karastamise järel peab teda veel koolutama. Kuid tunnistan ausalt, et olen rohkem puutöömees ega tea sellest asjast väga täpselt. Oma noad olen välja käianud nii, et nad pole kuumaks läinud.

Nii palju siis noaterast. Mis sellisel kombel valmistatud noaga edasi teha, sellest räägime juba järgmises ajakirjanumbris.

NALJATILGAD

KAS UFONAUDID ON HEAD ?

Leelo Tungal

Maavanaema ei elanud küll kaugel — ainult paar kilomeetrit Maria, Kristiina ja Pireti kodust, kuid vanaemale emadepäevakooki ja lilli viima otsustati sõita autoga.

“Ega pühade ajal sobi koonerdada,” arvas isa. “Pealegi aurab see bensiinitilk, mis Männikule sõiduks kulub, niisamagi paagist.”

“Muidugi,” nõustus emagi, “kuidas me muidu läheksimegi, vahukoorekook taldrikul, nii pikka maad!”

“Linnavanaema juurde küll niiviisi minna ei saaks — linnas tulevad rekkerid ja võtavad pool kooki ära,” oletas Maria, kellele ema usaldas koogitaldriku süleshoidmise.

“Jah, parem jäägu see pool kooki sinu jope külge,” pilkas Piret. “Veame kihla, et see tort elusalt ja tervelt vanaema juurde ei jõua!”

“Ise sa ei jõua,” kortsutas Maria kulmu.

“Vedage, jah, kihla,” rõõmustas Kristiina. “Vedage “Sporditähe” šokolaadi peale, ja mina löön kihlveo lahti — siis saab pool mulle!”

“Lapsed, jätke ometi see nägelemine,” kurjustas isa kõrval eesistmel istuv ema. “Muidu ajate tõepoolest tor-di uppi, ja kes see muu teie jopesid kasima hakkab kui mina. Ja mis emadepäev see siis on! Isa, sa võiksid natuke sujuvamalt sõita, muidu raputad lilledel õied küljest!”

“Mis mina sinna teha saan, kui teel on auk augu küljes kinni, nagu oleks teist hiljuti pommitatud,” porises isa.

“Ah, ära fantaseeri, kes see tänapäeval pommitab!” mui-gas ema.

“Võib-olla ufonaudid?” arvas Maria. “Telekas räägiti, et ufo-naudid armastavad Ees-tis ringi hulkuda!”

“Ja kui sa istmel rabelemist

ei jäta, siis viivad ufo-mehed su ühes tordiga minema! Oi, need rohelised mehikesed on vahukoore peale väga maiad!” hirmutas Piret. “Sina, Piret, pole linnakoolis vist muud õppinudki kui väikeste laste hirmutamist,” pahan-das ema. “Kuule, isa, sa võiksid ikka mõnest august m ö ö d a ka sõita!”

“Hea öelda,” pomises isa. “Tee on ootamatult libe, ma pole enne maikuus nii libedal teel sõitnud. No istu ise rooli, kui ei usu!”

Aga emale ei meeldinud autot juhtida ja ega see tal tõtt-öelda kuigi hästi õnnestunudki, seepärast nohises ta oma nina ette: “No mõni töö peaks ka meeste osaks jääma... Kas sellest veel vähe on, et ma iga päev, kui sa sõidus oled, tassin puid ja briketti?”

“Aga kes jõulukuuse ära koristab?”

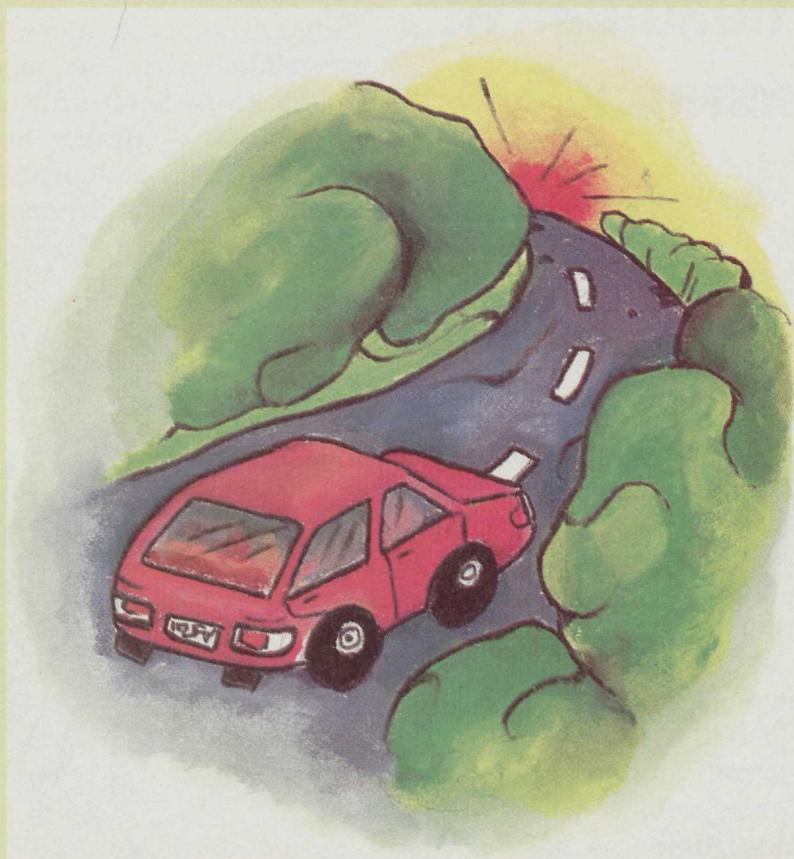
“Jah, siis, kui see hakkas juba juuri alla võtma! Aga kes muruniitja talvel lume seest välja kaevas?”

Isa ei jätnud jonn: “Aga kes jalgrattad maja tagant jääst välja kangutas?”

Lastele ei meeldinud see, kui isa-ema omava-hel vaidlesid — mõlemast hakkas justkui hale.

Pildid joonistanud KIRKE

Maria ja Kristiina nihelesid tagaistmel ning oleksid parema meelega ise omavahel rielenud.

“Näe, UFO vist tulebki!” hüüdis Piret jubeda häälega. “Maa alt tuleb välja, ju tal on siis seal pesa!”

“Mina kardan!” hüüdsid Maria ja Kristiina nagu ühest suust.

“Maria, ära torti unusta!” manitses ema. “Tõesti imelik: justkui maantee alt kumaks valgust!” Teepeenart pidi lähenes kummaline valguskuma, kusjuures tee ise oli tühi — ei ühtki autot ega mootorratastki!

“Pea igaks juhuks kinni!” käskis ema isa.

“Mis, pagan,” pomises isa, peatas auto ja läks välja vaatama.

“Isa, ära mine!” undasid Kristiina ja Maria.

“Oi, nüüd viivad ufonaudid isa Marsi peale!” hirmutas Piret.

“Jäta oma rumalad naljad!” riidles ema aknast välja kiigates. “See on ju vana “Zaporožets”, mis mööda teekraavi põhja ukerdab! No kuidas ta sinna sattus!”

“Ei, ma olen kuulnud, et UFOd on tihti maanteemuhu moodi,” lausus Piret.

“Armas Jumal ei lase isa Marsi peale viia!” sõnas Kristiina väriseval häälel. “Maria, paneme silmad kinni ja loeme kahekümneni, siis isa tuleb tagasi.”

Isa tuli enne, kui nad kahekümneni jõudsid lugeda. Ta ütles emale läbi autoakna: “Ma ju ütlesin, et libe on!”, võttis pagasiruumist kõie ja kinnitas selle ühe otsa oma auto külge ning viskas teise otsa kraavi. Siis istus isa rooli ja hakkas pikkamisi sõitma. Mööda lauget kraavikülge tõusis aegamisi maanteele pisike roheline masin — pealtnäha nagu auto, aga mine sa tea...

Kui isa auto peatas ja kõie jälle pagasiruumi viskas, nägid tüdrukud kraavist pääsenud masinast väljuvat väikest kasvu rohelist jopega meest. Mees surus isal kätt, kuid ei paistnud tahtvatki teda Marsile kaasa viia.

“Näe, onu saatis teile kommi,” poetas isa karmalutäie kompvekke Kristiinale sülle.

“Marsi kommid!” imestas Kristiina ja veeris kompvekipaberilt tähti: “Kalev”...

“Ei noh, Mars on tsiviliseeritud planeet!” naeris Piret. “Ja palun, mina olengi kihlveo võitnud! Aplaus ja lilled, palun!”

Marslaste kompvekke kahmates oli Maria vahukooretordi endale tugevasti vastu rindu surunud...

“Ega vanaema ei kurvasta,” kinnitas Maria ema poole kiigates. “Vahukoor teeb, muide, paksuks... Ja emadepäeval ei riielda!”

“Ometi üks mehine jutt,” arvas isa.

Järgneb.

Teeme nukuteatrit!

KÄPIKNUKK

Rein Agur

Nüüd hakkame tegema niisugust nukku, millele on nimeks pandud KÄPIKNUKK ehk Käpik. See on selline nukk, mis tõmmatakse kätte nagu kinnas ja on seega liigutaja käega väga tihedas kokkupuutes. Käpiknukk on niisama paindub nagu tema sees olev käsi. Käpik ei saa olla väga palju suurem mängija käest (vaata jooniseid 1, 2 ja 3). "Väga palju suurem" tähendab seda, et ta ei tohi olla näitlejal väga tihkelt käe ümber. Käsi peab end käpiknuku sees tundma lahedalt.

Kuidas käpik pead püsti hoiab? Eks ikka nimetissõrme otsas! Selleks peab käpiku peas olema parajalt tihe auguke — nagu sõrmkübaral. Augu võib teha ka kahe sõrme jaoks — nimetissõrme ja pika—Peetri tarvis. Nii on kergem nukku hoida — kahe sõrme teineteisest mööda liigutamisel teeb nuku pea

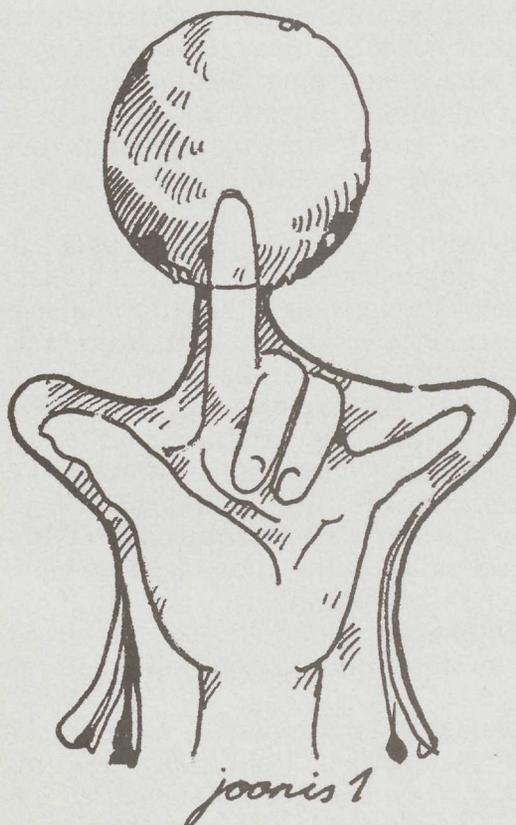
pöördeid vasakule või paremale.

Augu asemel võib aga teha hoopis toru, mille sisse läheb sõrm. See moodus pikendab nukku, ja ka ta kostüümi on kergem kinnitada toru külge — ümber augu on riidet raskem liimida. Siiski ei soovita toru teha pikemaks kui kaks-kolm sentimeetrit.

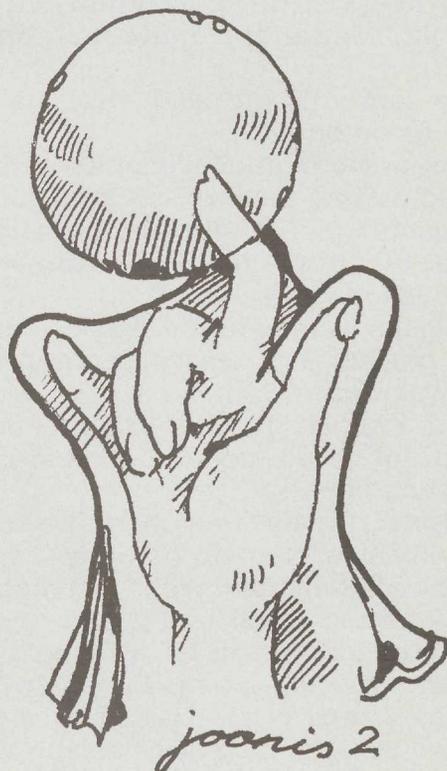
(Vaata joonist nr. 4!)

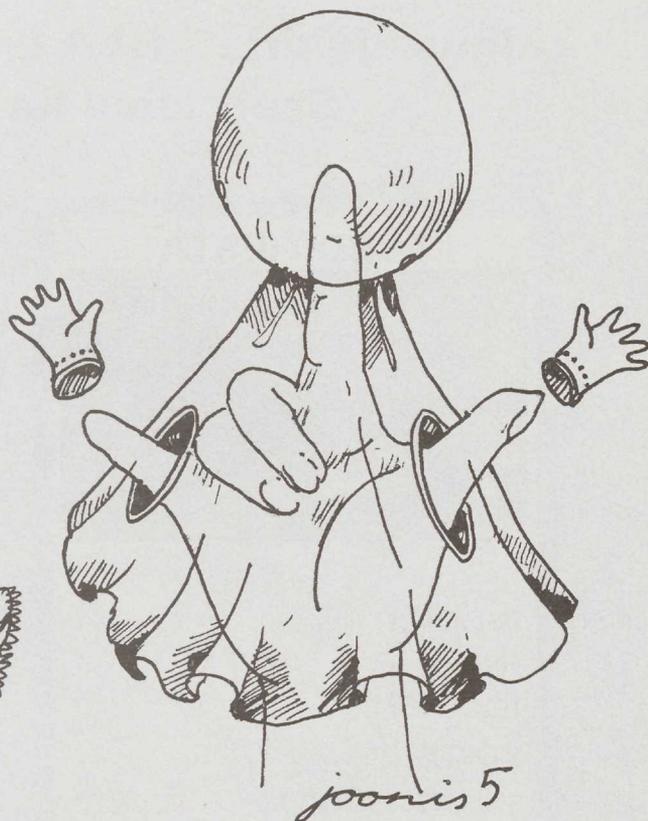
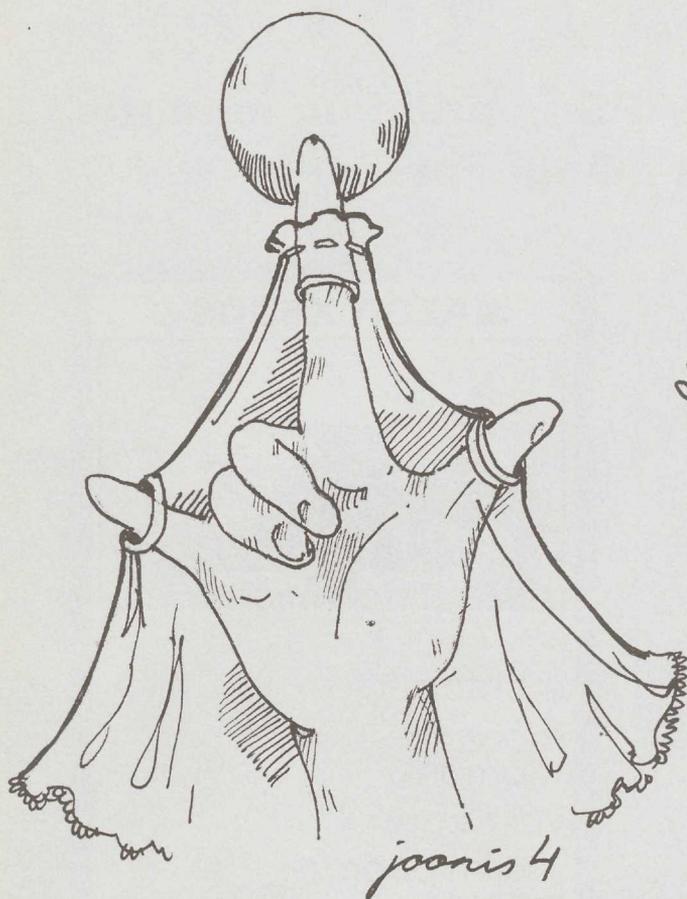
joonis 3

joonis 1

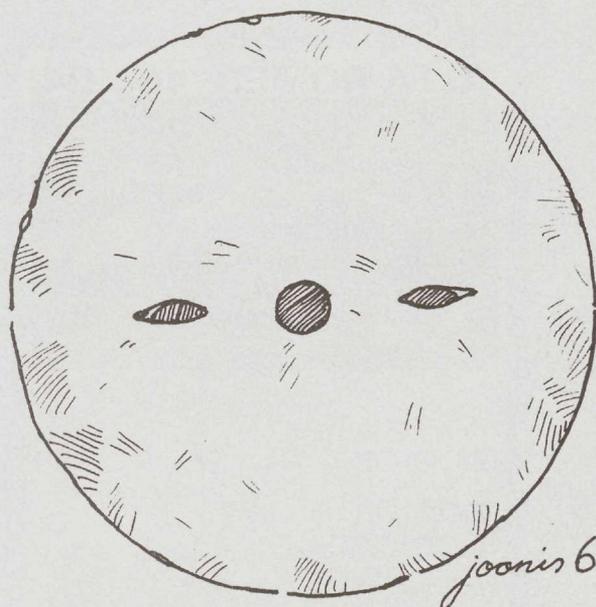

joonis 2

Nüüd räägime nuku kehast. Teeme alguseks kõige lihtsama kleidi. Selleks on — nagu rätsepal ikka — vaja mõõtu võtta. Aja sõrmed sirgu ja mõõda ära vahemaa nimetissõrme otsast randmeni. (Minul on see 20 sentimeetrit. Sinul on see vahemaa kahtlemata lühem.) Mina lisan oma kahekümnele sentimeetrile juurde veel 7. Kui sinu käelaba pikkus nimetissõrme otsast randmeni on 10 sentimeetrit, siis lisa juurde samuti 7 cm — saad 17 cm. See siis ongi nuku kleidi pikkus. Nüüd vajad riiet, millest lõigata ratas raadiusega 17 cm. Lõika riideratta keskpunkti auk ja kleebi siis see riidest ketas nuku pea külge nii, et sõrm läheks pea sees olevasse auku. Kui nüüd käe üles tõstad, ongi nukul väga voldiline kleit. Seejärel otsusta, kuhu lõigata augud oma väikese sõrme ja pöidla tarvis, et nukk saaks käed. (Vaata jooniseid 5 ja 6!) Nuku käed tulevad just niisama pikad kui su põial ja väike-Ats.

(Järgmises numbris jätkame!)

AUTOKAARDID

Algus ajakirja " HEA LAPS " aprillikuu numbris.
Sealt leiad ka mänguõpetuse.

FORD FIESTA

mootor: R4
 mootori
 töömaht: 1119 m³
 võimsus: 50 hj (37 kW)
 suurim pöörde- 83 Nm
 moment: 3000 P/min
 kiirendus: 19,1 s
 suurim kiirus: 143 km/h

MAZDA XEDOS 9

mootor: V6
 mootori
 töömaht: 1995 m³
 võimsus: 143 hj (105kW)
 suurim pöörde- 176 Nm
 moment: 4900 P/min
 kiirendus: 10,7 s
 suurim kiirus: 202 km/h

ALFA ROMEO 164 Q4

mootor: V6
 mootori
 töömaht: 2952 m³
 võimsus: 232 hj (171kW)
 suurim pöörde- 276 Nm
 moment: 5000 P/min
 kiirendus: 7,7 s
 suurim kiirus: 245 km/h

NISSAN 100 NX SR

mootor: R4
 mootori
 töömaht: 1597 m³
 võimsus: 102 hj (75kW)
 suurim pöörde- 136 Nm
 moment: 4000 P/min
 kiirendus: 10,7 s
 suurim kiirus: 185 km/h

AUTOKAARDID

AUTOKAARDID

AUTOKAARDID

ALFA ROMEO 155 V6

mootor: V6
 mootori
 töömaht: 2492 m³
 võimsus: 164 hj (120 kW)
 suurim pöörde- 216 Nm
 moment: 4500 P/min
 kiirendus: 8,4 s
 suurim kiirus: 215 km/h

MAZDA MX-5

mootor: R4
 mootori
 töömaht: 1898 m³
 võimsus: 131 hj (96kW)
 suurim pöörde- 152 Nm
 moment: 5000 P/min
 kiirendus: 8,2 s
 suurim kiirus: 197 km/h

HONDA CIVIC COUPE

mootor: R4
 mootori
 töömaht: 1493 m³
 võimsus: 102 hj (75 kW)
 suurim pöörde- 132 Nm
 moment: 5000 P/min
 kiirendus: 7,8 s
 suurim kiirus: 180 km/h

ASTON MARTIN DB7

mootor: R6
 mootori
 töömaht: 3228 m³
 võimsus: 335 hj (246kW)
 suurim pöörde- 500 Nm
 moment: 3000 P/min
 kiirendus: 5,7 s
 suurim kiirus: 266 km/h

Kui sul kaela vajus raskus, kannu seda kaelataskus!

Võid kindel olla: kõik, mis kaela riputad, paistab kõigile silma. Siit ka tingimus: kaelariputatud asi olgu ilus, sulle armas ja sobiv. Miks mitte üks mõnus kaelatasku, kuhu on mugav võtit torgata, pastakat, kustukummi või kommiraha peita. Päris hea on selles kaasas kanda väikest lemmikmänguasja või Sinu õnnehoidjat — maskotti.

Materjali polegi vaja palju. Tükk riiet pealiseks, tükk voodriks, kaunistuseks võib olla üht kui teist: lõnga, nõöpe, pärleid, litreid, nahatükikesi. Kui oskusi on enam, võid koti keha mõnusalt triibulisel kududa või heegeldada. Selleks sobivad ka tillukesed lõngakerad, sest kaelatasku ei ole mahukas.

Katsu tööd juba alguses hoolikalt teha, sest kaunistustega saab väikesi apse küll peita, mitte aga räpakat õmblustööd ehtida. Ära unusta — **KAELATASKU ON KA EHE!**

Lõika kaks vajalikus mõõdus riskülikukujulist riidetükki nii pealiseks kui voodriks. Skeemi võib veidi suurendada või vähendada! Pane nad paremate pooltega vastamisi ja tiki kolmest servast umbes 0,5 cm kauguselt läbi. Said koti. Nüüd pööra kott ümber, käärioste, heegelvarda (või mõne teravama asjaga) lükka kotinurgad korralikult välja. Ainult mitte liiga tugevalt, tuleb auk sisse!

Nüüd triigi läbi niiske lapi õmblused maha. Kotisuu hargnevad servad pööra 0,5 cm ulatuses sissepoole ja tiki salapistes kinni. Triigi veel!

Said korraliku riskülikukujulise kahekordsest riidest tasku "keha". Nüüd voldi see ümbriku põhimõttel kolmeks: kaks võrdset osa moodustavad koti selja ja kõhu, väiksem osa klapi. Ühenda salapistes selja- ja kõhutüki servad.

Tasku on valmis! Kaunistamine on juba mõnus töö.

Pakun mõned omapoolsed võimalused.

Idee 1. Tasku on sedavõrd kaunist riidest, et ei kannata oluliselt ühtki kaunistust. Piisab punutud või heegeldatud paelast ääreõmbluste varjamiseks ja lustilisest tutist.

Idee 2. Tasku servad võid üle tikkida villase lõngaga ja klapi oma nimegi. Ühevärvilisele taskule võiks tikkida väikese motiivi.

Idee 3. Tasku klapp on õhukesest karusnahast. Allääres rida puupärleid või narmaid. Tasku eriliseks väärtuseks on väike sabatutt. Sel juhul ehk pärleid ei panekski!

Idee 4. Lihtsast riidest tasku klapi võiks täis tikkida üksildasi nõöpe ema nõöbikarbit. See oleks üks "mälestustasku", sest igal nõöbil on oma "minevik" ja taoline kaunistus võib olla vahest väga südantkosutav.

Idee 5. Väga kevadine kaelatasku on kaetud heegeldatud lillemotiividega. Iga tüdruk on neid tööõpetuse tunnis ohjeldamatult meisterdanud! Nüüd lähevad käiku!

Idee 6. Kui kaunistuseks pole õieti midagi võtta, aga õmblusmasinaga saad hakkama, tiki tasku kõht ruuduliseks kontrasttoonis niidiga. Ruudustik joonista enne riidele kriidi- või kuivanud seebiservaga. Kui viitsid mässata, tee teksastiils kaelatasku.

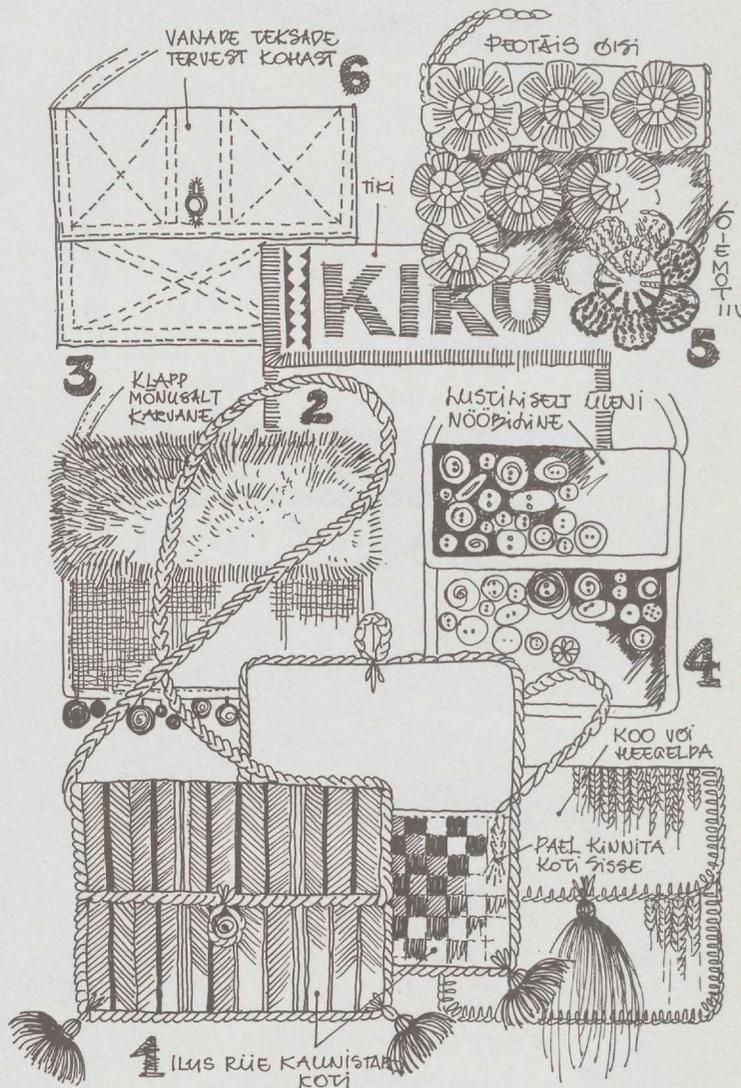
Mõned õpetussõnad veel. Kui tahad, et taskuklapp oleks suletav, ära unusta aasa nõöbi jaoks. Kui nõöp tasku kujundusega ei sobi, õmble tasku kõhule tükk takjapaela, teine klapi voodripolele. Jälgi, et nad saaksid kohakuti, muidu hakkab klapp "tirima".

Ja veel, kõige olulisem. Kinnita kotile pael kaelariputamiseks, just nii pikk kui sinule vaja. Paela otsad peida korralikult sissepoole klapi alla.

Üks mõnus kaelatasku on väärt kink ka sõbrale sünnipäevaks!

Tiiu Laur 1965.a.

PÄKAPIKK KUSTAS KOOLISSON

Leelo Tungal

René Eespere

C C/E F C/E C Gsus4 G

Ke - vad on käes ja lõ - peb kool - kes see siis su - vel käib koo - lis!
Pä - ka - pikk käib meil koo - lis tööl - lap - si ta a - la - ti ai - tab.

C C/E F C/E F C/G G 1 C

Vä - he - sed meist, vist vae - valt pool tea - vad, kes on koo - lis - son.
A - bis - tab meid siin päe - val - ööl, lõp - pu ei näe te - ma

2 C Gsus4 G7 C/E Dm7 C Gsus4 G7 C/E C

tööl. Kui mis - ki kaob siis a - la - ti Koo - lis - son kii - rus - tab ap - pi.

Gsus4 G7 C/E Dm7 C F Dm7 Bb Dm7/A Gsus4 G7

Kui te - kib riid, on te - ma jaol suu - re le - pi - ta - ja näol. Pä - ka - pikk Kus - tas

C/E Dm7 C Gsus4 G7 C/E C Gsus4 G7 C/E Dm7 C

Koo - lis - son klas - sis on a - la - ti val - ves. Pä - ka - pikk töö - lei - e koo - lis on -

F Dm7 Gsus4 G7 C C/E F

pä - ka - pikk Koo - lis - son. So - kid on peh - med na - gu siid -
Pä - ka - pikk käib meil koo - lis tööl -

C/E C Gsus4 G7 C C/E F

klas - sis ta kuul - ma - tult lii - gub; ü - hes käes lapp ja tei - ses kriit,
lap - si ta a - la - ti ai - tab. A - bis - tab meid siin päe - val - ööl,

C/E F C/G G 1 C 2 Am Gsus4 F C/E F C/G G Am Gsus4 F

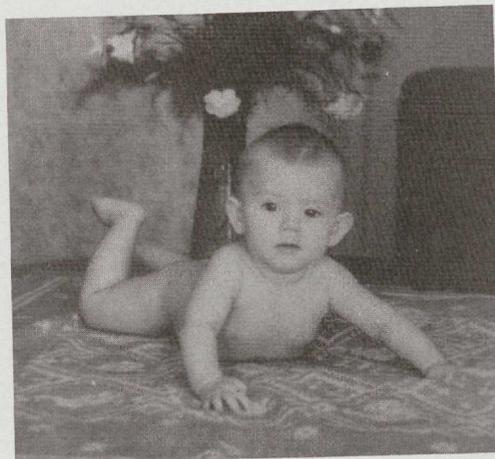
ni - na all tin - di - ne triip. tööl, lõp - pu ei näe te - ma tööl,
lõp - pu ei näe te - ma

C/E F C/G G Am Dsus4 D C/E F C/G G C

lõp - pu ei näe te - ma tööl, lõp - pu ei näe te - ma tööl.

Rene Eespere.
kes läks kooli
1967.aastal.

FÄÄRI SAARED. SAARED OOKEANIS.

Kord küsis mult üks väike tüdruk, miks ei saa inimene lennata. Vastasin, et minu arust saab inimene lennata küll, mina olen üsna tihti lennanud, mis sest, et unes. Mõnikord, tõsi küll, ei saa päriselt aru, kas miski juhtub sinuga unes või ilmsi. Pärast seda, kui kord noorusaegadel lehitsesin imeilusat pildiraamatut Fääri saarte loodusest, hakkasin nägema üht unenägu: lendan sinise ookeani kohal ja mu all avaruses on trobikond tilluke si saari, mis peavad olema Fääri saared. Tollal polnud võimalik lääne poole reisida nagu praegu, nii jäidki Fäärid unenäosaarteks. Kui läinud aasta jaanuarikuus Kopenhaagenist Fääri saarte poole lendavas lennukis istusin ja vaatasin all laiuvat Atlandi ookeani, siis tundus mulle, et unenägu on küll elu, aga vahel võib elu vist ka unenägu olla. Lennuk maandus Vagari lennuväljal ja reisijad salongis aplodeerisid lenduritele. Fääri saartel on alailma tugevad tuuled või tormid ja lennuki maandamine seal on omaette kunsttükk.

Fääri saared asuvad Atlandi ookeanis 675 kilomeetri kaugusel Norra rannikust, Islandini on 450 kilomeetrit. Esimesed asukad tulid siia Norrast üheksanda sajandi algusaegadel. Saari on ühtekokku 18, neist üksainus

asustamata. Fäärid on tekkinud mandrijää, ookeanivee ja tormituule tulemusena suurest platoost, mis umbes 60 miljoni aasta eest vulkaanipursete tulemusena ookeani põhjast üles kerkis. Saarte kogupindala on 1400 ruutkilomeetrit ja kõrgeim tipp 882 meetrit üle merepinna. Põhjust lõunasse saab 113 kilomeetrit, idast läände 75. Inimesi elab Fääri saartel 48000 ja oma põhilise elatise saavad nad ookeanist. Muistsetel aegadel hoidsid fäärlasi hinges mitte ainult kala- ja vaalapüük, vaid ka miljonid merelinnud, kes rannakaljudel kärarikaste laataadena pesitsevad, nüüd püütakse peamiselt kala. Muidugi kütitakse ka vaalu, aga piiratud arvul. Linnu- ja vaalapüük on väga vanad kohalikud tavad ja osa fääri rahvuslikust kultuurist.

Fääri saared on Taani riigi osa oma valitsuse, raha ja riigilipuga. Fääri keel ja kultuur olid kadumas ning nüüd teeb fääri rahvas kõik, et seda taastada ning ka puhtana säilitada. Me tantsisime fäärlastega kaasa fääri tantsu, see on ainulaadne ringtants laulu saatel. Tantsima kogunetakse tantsuseltsidesse. Lauldakse ballaade ja mõnikord kestavad need tunde või koguni öid.

Fääri saarte kliima on väga mereline. Aasta kõige külme ma kuu jaanuari — keskmine temperatuur on +4 kraadi ja kõige soojemal kuul juulis sooja keskel läbi +11 kraadi. Lund nägime pärast üht vägevat tormi vaid

Muidu sadas aina vihma. Lambaliha ja kala kuivatatakse soolamata, tuul ookeanilt toob ise tarviliku soola, pealegi pole Fääridel kärbseid, kes toitu rikuksid.

Fääride pealinn on Torshavn, 15000 elanikuga ja õige väheste mitmekorrukseliste majadega linn. Siin asuvad ülikool, jalgpalliväljakud, raadio- ja televisioonimaja, omavalitsuse hooned, Põhjala Maja, jalgpalliväljakud ja siseujula. Torshavn on Euroopa kõige väiksem pealinn.

Fääri saartel on ka oma kuldnokk — fääri kuldnokk, kes sealt kunagi ära ei lenda. Tema on õige natukene suurem kui meie kuldnokk, aga laulda ta nii ilusasti ei oska, sest kuldnokk õpib ju laulma teisi linde ja looduse häält kuulates, aga laululinde on fääri saartel õige vähe. Ei kasva Fääridel pärast viimast jääaega ka metsa, on üksnes rohttaimeid, 400 liiki, mis toodud siia ookeani või inimese poolt. Üksikud puud majade juures on samuti inimeste poolt sinna istutatud. Oma rahvuslinnuks valisid fäärlased meilegi tuttava meriski ehk meriharaka.

Tallinnast saabujale hakkab silma fäärlaste puhtus ja väga kõrge elamiskultuur. Keegi ei sülitata maha ega situta naabri maja ees oma koera. Juuakse fääri õlut,

viina õige vähe, igatahes ei näinud me viie päeva jooksul seal ainsatki nokastanud inimest. Ehkki Fääri saartel ilmub üle 70 ajakirja, pole nende seas ühtegi seksi- või erootikaväljaannet, oluliseks peetakse hoopis muud. Fäärlasega saab eestlane hõlpsasti jutule, sest väikerahvastel on mitmeid ühiseid muresid ja nad mõistavad üksteist hästi, pealegi on fäärlased väga sõbralik ning heasoovlik rahvas. On õieti kahju, etreisimine tänapäeval nii hirmus palju raha maksab, sest eestlastel, kes oma riiki üles ehitavad, oleks Fääri saartel mõndagi õppida.

Fred Jüssi, kes sündis Aruba saarel, 1935. a. (pildil 3-aastane)

KASS

Pühendatud kõikidele maailma kassidele ja soovides ka nende perenaistele või – meestele edu.

Kass siidpadjal ärkas teravate päikesekiirte peale, mis torkisid armutult ta silmi ja justkui oleksid sosis-tanud: "Mis sa veel magad, kõik on juba üleval. Isegi perenaine on juba hommikuselt lüpsilt tagasi," ja eelkõige mingi vanaaegse muusika peale. Kuid niipea, kui ta silmad avas, et mängijat pisut uudistada, kadus muusika ja ta silme ees tantsisklesid needsamad edevad päikesekiired.

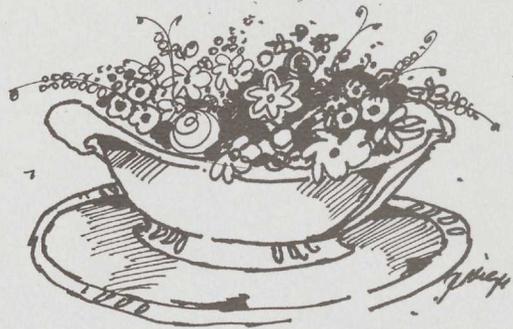
Piima lõhn oli tunda, kuid kass ei tahtnud praegu piima, ehkki perenaine oli piima juba topsikusse kallanud. Ta liigutas laisalt saba, vaadates toa sära ja hiilgust.

Akent ehtisid kollaste, siniste, roosade, punaste, lillade ja oranžide linnukestega rohelised kardinad. Akna kõrval seisis tohtu raamaturiil. Raamaturiili otsas seisis kaktus. See kaktus oli õiega ja kõigiti kena ning nägus, aga võib arvata, et ta veetus oli vaid ligikutsumiseks. Siiski on ülekohus võtta tema ilu õelusena. Ka lill võib olla rõõmus ning uhke oma säras. Kuid inimese rõõm lakkab kunagi, tihti ka kõige lapsikumal kombel, nii ka lill kaotab oma õie.

Kohe kaktuse juures rippus pilt. Pildil oli mingi tundmatu loom, kuid nii nõtke ja sujuv. Ta polnud inetu, kuid miski häiris seda pilti. Pärast riulit tuli uks. Uksele oli kriibitud voodi, millest polnud kuigi raske järeldada, et seal on magamistuba. Magamistoas oli kaks voodit, teine raamaturiil, riidekapp ja peegel. Akna all oleva kirjutuslaua peal olid kangasteljed; ilmselt oli perenaine praeguseks selle töö pooleli jätnud. Ühe voodi kõrval oli öökapike, mille peal seisis lamp.

Ukse kõrval oli pliit. Selle pliidi vastas asus köögikapp. Köögikapist oli näha punane, valgete täppidega piimakann.

PILDID JOONISTANUD KIRKE

Kuid kass oli sellest tüdinud. Ta oli kujutlusvõimega kass, ja sellepärast igatses ta hoopis midagi muud. Ta tahtis näha tähti, ta tahtis kuulda ööritsikaid, aga tal ei lubatud öösel väljas olla, ükskõik kui haledasti ta näugus. Ja kõrv vastu ust seistes kaotas ta aega asjalt, sest uks oli tehtud jämedast tammepuust, kust ainult väga lõikav heli läbi kostis. Ja aknad olid tagant riivis nii, et ta oleks võinud vaadata aga ta poleks midagi näinud. Kui kass sellele praegu mõtles, ei tundunud see üldse hea.

Kass lippas õue. Ta oli endalegi märkamatu piima ära lakkunud ja värskendatuna kuulis ta sedasama muusikat mis ärgates! Kass kikitask kõrvu. Nüüd jooksis ta peatumata otse suurele teele. Ainult ukse juures kuulis ta, kuidas perenaine kirus: "Oh, issake! Nüüd jooksevad juba jalust maha kah! Oh, kes see veel vanainimesest hoolib!?" Too on piimast vist ogaraks läinud!" Nii ta sõitles, kuid südames oli tal kassi vastu tohtu kiindumus, mida õuekoer loomulikult pahaks pani. Perenaisele meeldis, kui kass voodisse tuli, aga kui koer tahtis sama kiitust omandada ja tuli oma poriste käppadega voodisse, ajas perenaine ta alati valjude sõimusõnadega minema. Seepärast oli ta kassile alailma kade.

Kui kass aga teele vaatas, siis ta pettus: Muusika tuli teatrimajast! Kas pole häbi niimoodi eksida!? Kuidas ta selle peale polnud tulnud? Viis muidugi lõpetati siis ära, kui ta seda ei kuulnud. Äkki tuli oma kaugest minevikust ta isa meelde. Isa oli talle alati öelnud, et olgu häbi kuitahes suur, iga kord tuleb püüda ja teinekord seda viga mitte teha.

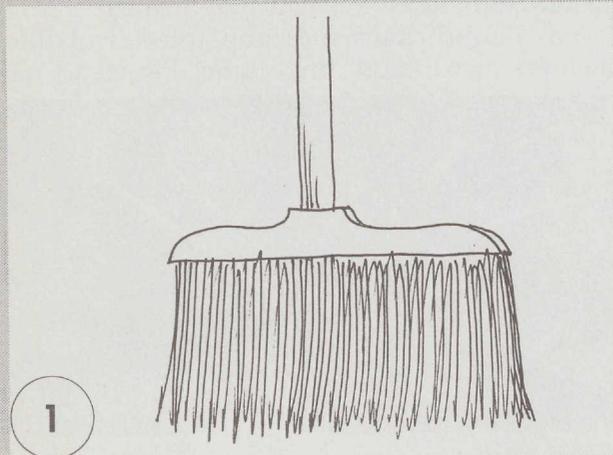
Kass hakkas tagasi tulema, kui perenaine talle jälle otsa komistas. Perenaine oli nimelt poodi ja tööle minemas. Ta töö seisnes selles, et söötis lehma ja vasikaid, tegi neile asemeid ja lüpsis.

Järgneb.

9 - aastane
Maria - Lea Liivak.
Tallinna
21. Keskkool

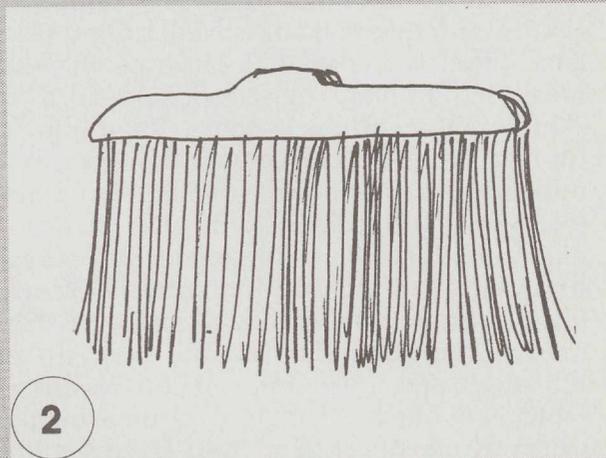

KUNSTNIK EDGAR VALTER JONISTAB KOERA

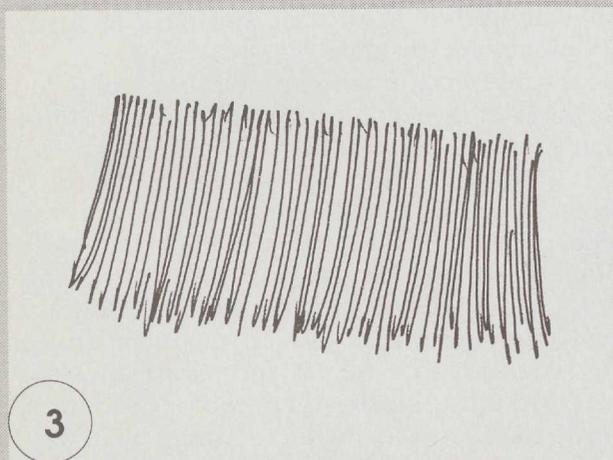
1

Kõigepealt joonista pörandahari.

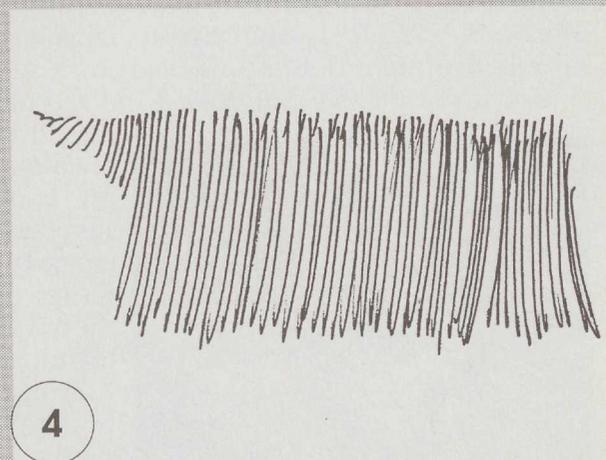
2

Siis võta harjal vars ära.

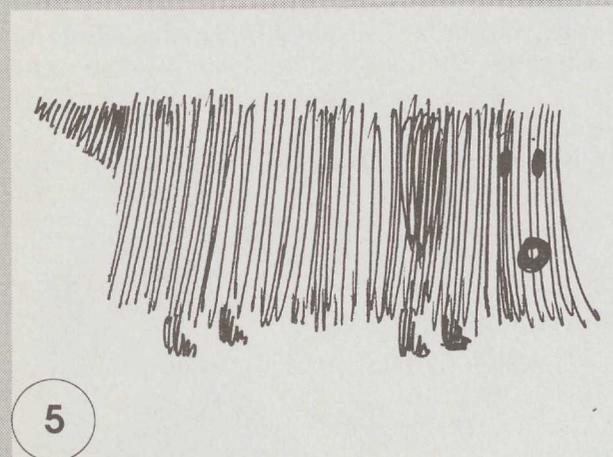
3

Siis viska ära see klots, mille sees harja karvad käivad.

4

Nüüd on sulle jäänud ainult harja karvad. Joonista neile lisaks veel üks näputäis karvu. Need kõlbaksid sabaks.

5

Nüüd tuleks teha kaks silma. Ja nina. Ja ongi valmis koer. Kui tahad, et su koer jalutaks, siis joonista talle mõned jalad ka alla. Vähemalt neli jalga.

AH, MIS MAGUS LÖHN!

Kui ema kooki küpsetab, levib toas magus lõhn. Lapsed lähevad ärevile ja neid kisub vastupan-damatult kööki. Samasugune asi toimub õitsval aasal, ainult tegelased on teised. Lõhnu saadavad laiali lilled ja maiasmokkade osas on putukad: mesilased, liblikad, herilased, kärbsed...

Ainult lõhn ei erutaks kedagi. Nagu sinul, nii ka putukal on teada, et isuäratava lõhna taga peitub midagi head. Ta loodab lilleõiest leida nektarit (õiemahla) ja õietolmu. Need on lõhnatud, et aga taim vajab väga külalistolmlejaid, ei pea ta paljuks lisatööd — valmistada lõhnaaineid. Ja usu või mitte, nektarit on lilled odavam valmistada, kui neid hõrgutavaid lõhnaaineid. Nektarit eritub lillest vaid ajal, mil õietolm on küps reisiks teisele õiele. Toorainena kasutab lill oma mahla ülejääke. Kuna putukad ei tohi laisaks muutuda, annab õis putukale nektarit lonksukese-haaval.

Lõhnainete valmistamine on hoopis kulukam. Käiku läheb osa taimede varuainest tähtsusest. Suure töötamisega eraldub soojust, nii et lõhnad selle mõjul kõrgemale ja putukate lennualale ligemale tõusevad. Vaevalt et saame kunagi täpselt teada, mismoodi putukad lõhna tunnevad (kui kuri võlur sind just putukaks ei muuda). Kindlasti on ole-

mas inimese maailma lõhnu, mis putukat ei eruta ja vastupidi. Kuigi sina mõne lille lõhna ei tunne, võib putukas seda tunda.

Üks on selge, putukale on lõhnad väga olulised. Isegi nende omavaheline vestlus käib sageli lõhnade keeles. Putukamaailma lõhnaarmastust oskavad taimed suurepäraselt ära kasutada: miljonid aastad kestnud

areng on loonud suurel hulgal lillelõhnu. Valdavalt on need ainulaadsed. Aga mõned taimed “spikerdavad” ka. Näiteks kaugel India ookeanis asuval Sumatra saarel kasvav raitlill (maailma suurim, umbes meetrise läbimõõduga õie omnik) teeb veenvalt järele raibe haisu. See tõmbab ligi kärbsed, kes teatavasti alati korjustele kogunevad. Paljud mardikate abil tolmlevad lilled, soovides mardikatele meeldida, lõhnavad nagu

puuviljad.

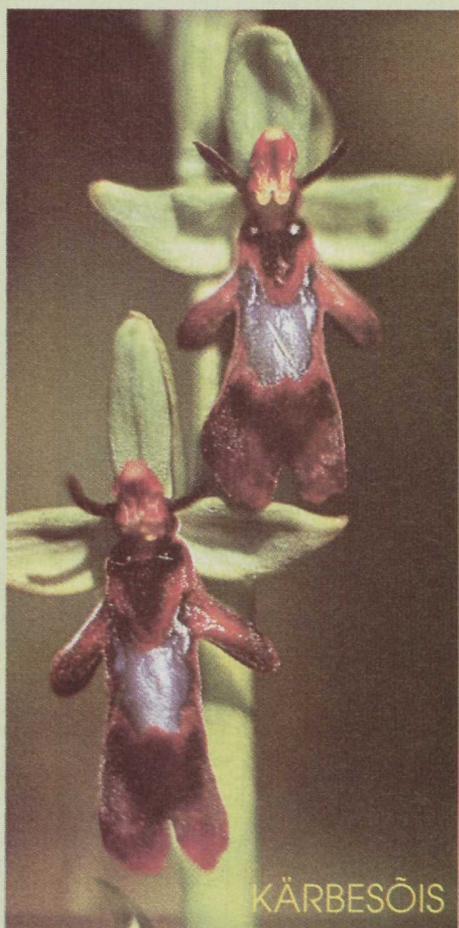
Hämmastav on meie kodumaise orhidee, kärbsõie, kavalus. Tema õied on putukate moodi ja “spikerdavad” kaevuherilaste preilide lõhnaga. Vastkoorunud kogenematud putukapoisid püüavad valepreilidega tutvust sobitada ja nii nad tolmeldavad kärbsõisi.

Meie salumetsade taimede metspipra õiel pole ilu ollagi. Häbelikuna kükitab ta lehtede all ja lõhnab nagu seen. Ka õie käsijas pind meenutab seent. Tema õnge lähevad madalal lendavad seenesäased. Mis seal siis imestada, kui vaene rumal putukas heas lootuses, et kooruvad vastsed endale hea kodu saavad, oma munad metspipra õide poetab. Tead ju küll, kuidas seeneussid (need ongi seenesäase vastsed) end tavalise seene sees sisse seavad. Küll vastsed pärast imestavad! Enamasti on spikerdajad taimed petised ka, sest tehtud töö eest ei saa putukad mingit tasu. Raitlill ei kõlba süüa ega paku kärbsõis külalistele tilkagi õiemahla, seenesäase järglased aga surevad metspipraõies nälga.

Õigluse mõttes tuleb lisada, et putukate seas on ka ebaausaid. Mõni putukas lõhub õie, joob ära nektari, tolmeldamisest hoiab eemale — tegemist on varga ja röövliga. Selliseid kutsutakse nektarivarasteks. Looduses pole politseid, kes vargad korrale kutsuks.

Kui lille nuusutad, tuleta minu juttu meelde.

UVE RAMST
(foto 1966.aastast.)

Härra Mats keeras rahulolevalt oma vana "Ford Sedaani" rooli. Masin polnud küll uemate killast, kuid teeninduse mehed olid ta äsja üle vaadanud, et sajan-divahetuseni peab "vanake" vabalt vastu. Härra Mats lisas kiirust ja vuhises mööda teisest eakast masinast. "Aa, 1941. aasta "Williys coupe" see on ilmselt vana maiasmokk härra Illimar, kes ruttab oma vanaema juurde kooki sööma!" lehvitas härra Mats sõbrale. Siis kortsutas ta kulmu, aga miks see tuletõrjemasin ühest teeäärast teise vaarub — nagu polekski tal tuli taga. Härra Mats möödus ka tuletõrjemasinast ja tahtis enne ristmikule jõudmist pidurdada, et lasta mööda

Kõiki neid (ja veel paljusid muidki) automudeleid leiate igast korralikust mänguasjadepoest.

NB ! "Majorette" valmistab ka vilkurite ja signaaliga mänguautosid !

MAALETOOJA ja HULGIMÜÜJA EESTIS
As "Rekato", Tallinn, Paavli 2A, tellimise tel. 477-827.

Täiskasvanute

(Toimetab onu Ohmusson)

OHMUSSONI MEENUTUSI KOOLIPÄEVILT

Fr. R. Kreutzwaldi lühielulugu

Fr. R. Kreutzwald hakkas 1833. aastal tööle velskrina, haigestus ja suri 1882. aastal.

O. Lutsu lühielulugu

O. Luts on sündinud Palamuse kirikus. Ta elas Põhja-Tartus ja eided rääkisid, et sellest saab tähtis mees ja võib-olla isegi "Kevade" autor. Kui lutsu kapsapea perenaisel lõpuks käes oli, tekkis nende vahel äge sõnavahetus.

E. Vilde lühielulugu

Eduart Wilde sündis 1845–1867 ühe munga mõisas. Ta sündis algul kupja, hiljem aidamehe perekonnas.

Üles kirjutanud Piret Pirn Tallinna 20. Keskkooli X b klassist

Pisi-Ohmusson: "Isa, aita mul kodune ülesanne ära teha!"

"Enne mõtle ikka ise!"

"Ma juba mõtlesin!"

"Ja mis sa siis välja mõtlesid?"

"Et palun õige sind appi."

Lastevanemate koosolekul küsib onu Ohmusson: "Kuidas mu pojal ajaloos ka läheb? Mina mäletan oma kooliajast, et olin sellega ikka hädas ja kukkusin isegi eksamil läbi..."

"Mis parata, ajalugu kordub," ohkab õpetaja.

Kirja pannud Heidi Reinhardt Tallinna 20. X b klassist

Töö kiidab tegijat

Ohmusson, va töökas mees, hakkas agarasti maja ehitama. Naabrid vaatasid ja imestasid, kuid olles kibedasti ehitanud viis ja pool kuud, sai hr. Ohmusson maja valmis. Kadedad naabridki pidid tunnistama, et maja ei saanud mitte ainult ilus, vaid ka kaunis.

Tubli mees elas pikki aastaid rahus oma uues majas, kuni tal tuli veel üks hea mõte: mis oleks, kui ehitaks oma kauni maja seintesse ka aknad? Töö pole küll lihtne, kuid kuna härra Ohmussonil on tänaseks päevaks augumaterjal juba hangitud, siis võin minagi kõrvale panna oma väsinud sule.

Üles tähendanud Jaan Heinmäe

Ruila Põhikooli IX klassist

Ohu Ohmussoni õpetlik tähelepanek lastevanemate asjus:

Kes koolitab oma lapsukesed beebipõlves vanemaid

issiks-emmeks kutsuma, see VALMISTUGU selleks,

et varsti hüütakse neid vanameheks ja mutiks.

Kes ei usu, prooviqiu järele!

AGA
EIPED
RÄÄK
SID, ET
SELLEST SAAB
TÄHTIS MEES
VÕIB-OLLA
JA
ISEGI
"KEVADE"
AUTOR

MAJA
EI SAANUD
MITTE
AINULT
ILUSI,
VAID
KA
KAUNIS.

TOIMETAB
ONU
OHMUSSON

Joonistanud
ENEKEN MARIPUU

K A E L K I R J A K U D

Maailma arvukas elukateperes leidub liike, kelle elus on kaelal loomariigi muude esindajatega võrreldes veidi olulisem osa etendada. Seekord püüame pisut pilku heita kahele nende hulgast, kes on omavahel pealegi üsna suured sugulased. Ühte tunneb üldjoontes iga laps, teine aga sai isegi teadusmaailmale teadvustatud alles viimasel sajandivahetusel. Juba kümmekond aastat enne seda olid maadeavastajad misjonärid, kes liikusid Kongo jõgikonna ürgmetsades, toonud sõnumeid kohalike pügmeede poolt okaapiks kutsutavaist loomadest, kuid tema teadusele kirjeldamisest läks enne veel paarkümmend aastat mööda, kuni eurooplastel õnnestus seda pisut jassakama kehaehitusega väheldast kaelkirjakutaolist elukat oma silmaga elusalt näha. Nii tagasihoidliku ja äärmiselt varajatud eluviisiga on see tihedate vihmametsade asukas. Temast paar- kolm korda kogukam sugulane kaelkirjak, kes asustab pea kogu Aafrika ulatuses savanne ja harvikuid, pole aga sugugi samasugune erak, vaid armastab koguneda kuni 70 -pealistsesse karjadesse. Need tegutsevad päise päeva ajal koos mitmete muude elukatega. Tema pikk, kuni poole meetri jagu suust välja sirutuv hästiliikuv keel võimaldab puude lehti ja võrseid napsata enam kui 6 meetri kõrguselt. Nii uskumatu kui see ka poleks, on kaelkirjakul ja okaapil nagu meil, inimestel ja kõigil muudel imetajatel, kaela sees kõigest 7 selgrootüli. küll on neil aga meist erinevalt kaelaveenis nn. sulgurklapid, mis ei lase peaaegu vajalikust verehulgast ilma jääda ka järsu peatõstmise puhul. Kibedas toidukonkurentsis oluliseks eeliseks olevast pikast kaelast sugeneb teinekord siiski ka tülikamaid situatsioone. Sellele vaatamata, et need loomad saavad suurema jao oma veevajadusest kätte mahlaka toidu varal, ei pääse nad siiski ka vajadusest vahel juua. Selle

MAGAV K A E L K I R J A K

O K A A P I

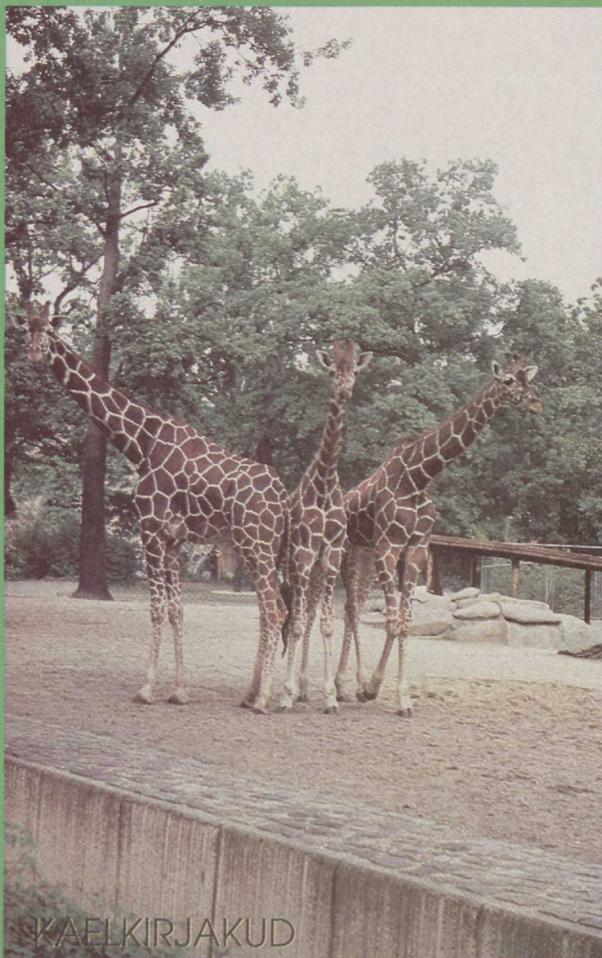
toimingu tarvis peavad nad oma jalad saepukina hästi laiali asetama. Niisuguses seisundis on nad aga kõigi kiskjate vastu üsna abitus seisus ning võivad loota üksnes karjakaaslaste valvsusele. Tavalises olekus pole kaelkirjakuile aga ohtlikud isegi üksikult ründavad lõvid, rääkimata muudest kiskjatest. Nende pikkade koibade löögi jõud on surmavalt võimas relv.

Probleemiks kujuneb ka see, mida peale hakata kaelaga, kui tuleb tahtmine magama heita. Okaapidele ja varases nooruses kaelkirjakulegi pole see ülesanne eriti keerukas, sest neil jätkub kaela parasjagu nii paljaks, et see tagasipööratuna üle öla kuni ristluuni välja sirutada. Täiskasvanud kaelkirjakuil seda võimalust aga enam ei ole ning nemad peavad oma kaela kõrge loogana üle keha vibutama ning pea maapinnale toetama, nagu teetöölised õnnetuste vältimiseks oma ekskavaatorite kopad jätavad. Tegelikult ei malda nad sel kombel sügavalt magada rohkem kui paarkümmend minutit kogu öö jooksul. Selles mõttes on kaelkirjakud täielikuks vastandiks oma põhivaenlasele lõville, kes suvatseb endale ööpäeva jooksul koguni kuni 22- tunnist uneaega lubada.

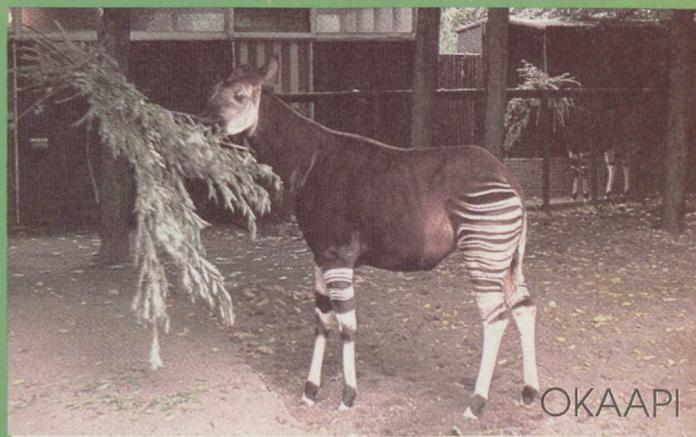
Plehtu pannes ei tule kaelkirjakul traavi jooksmisest ega särtsakast liikuma hakkamisest midagi välja. Ta peab endale alguses kaela vibutamise hoo sisse andma ning siis pikkade paarissammudega galopeerima. Hoo kätte saanud, suudavad nad aga liikuda koguni kuni 50 km tunnikiirusega ja on võimelised kargama üle ligi kahemeetristest tõketest. Ikka hoogsalt pea taha ja kaelaööritamise inertsil toel vupsti üle.

OKAAPI

KAELKIRJAKUD

OKAAPI

Kaelkirjakute kaela pikkusest tulenevaid võimalusi ei jäta kasutamata ka mitmed muud loomad, kes panevad panuse heale ülevaatele, mida kaelkirjakud oma kõrgelt "vaatluspositsioonilt" saavad. Nii võivad muude savanniasukate salgad nende nüüdisaja kõige kõrgemate elukate lähikonnas turvaliselt rohtu nosida ega tarvitse enne ümbrusele olulist tähelepanu osutada, kui kaelkirjakute ohtu hoomav käitumine selleks märku pole andnud.

Tihedais vihmametsapadrikuis üksikult uita-va eraküna elavad okaapid tulevad lopsakama taimestiku tõttu toime tunduvalt lühema kaelaga ega pea selle eeliseid kellegi teisega jagama. Enim söödavat leiavad nad metsavälude veertes ja veekogude kaldail.

Mati Kaal

JÕUDU ANNAB LEIVAPÄTS,
LÕUALÕBU — MÕNUS NÄTS!

"KALEVI" NÄTSUD:

MAASIKA

VAARIKA

APELSINI

PUUVILJA

PIPARMÜNDE

RAS "KALEV"

Pärnu mnt. 139

tel. 44 67 07

fax 55 52 23

Hulgimüük : tel. 21 46 86

fax

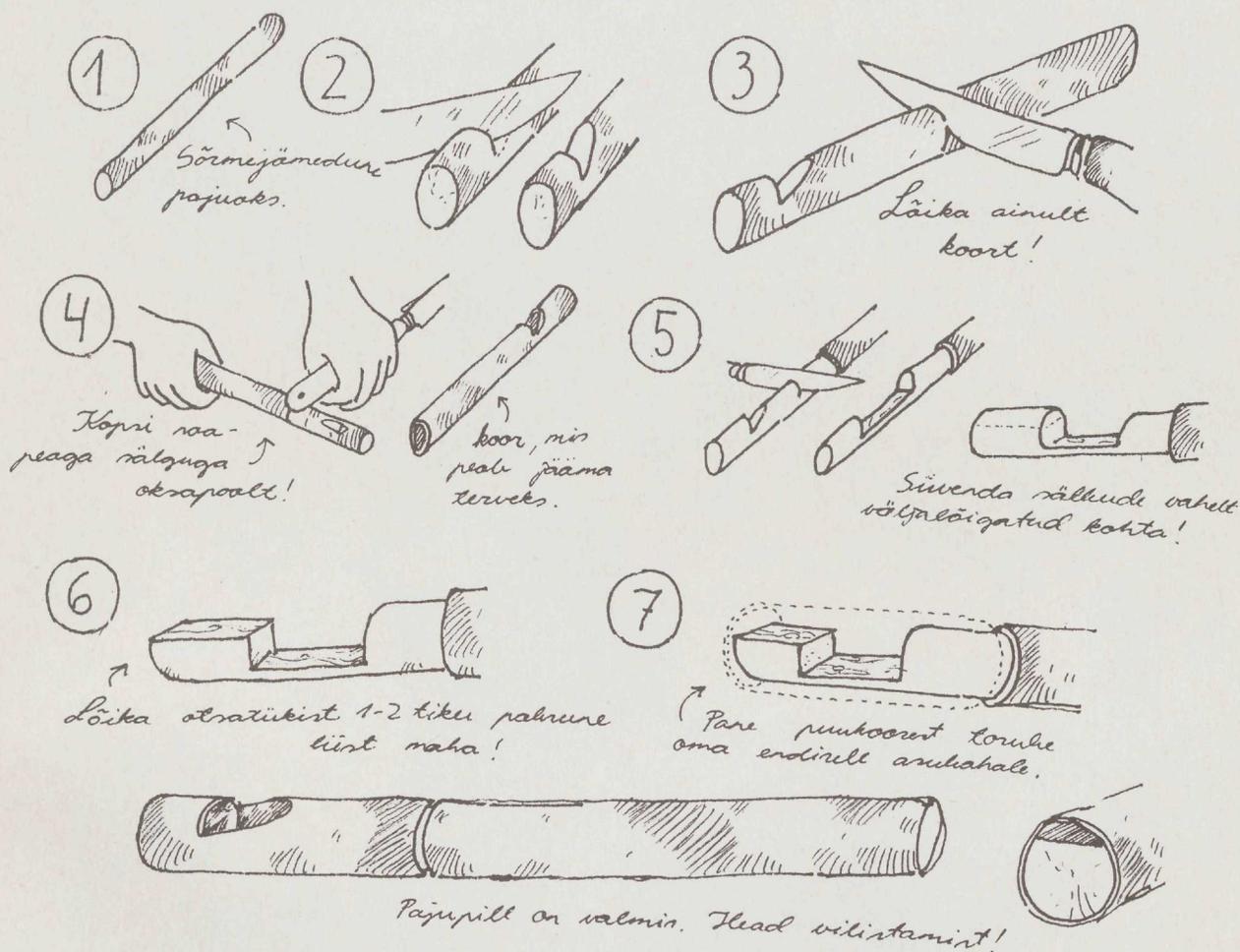

KULDALI-KALDALI, PILLI TEGIN PAJUKOOREST...

Mismoodi seda pajupilli siis teha saab? Ega pajupilli meisterdamine muul ajal õnnestu kui kevadel — teistel aastaaegadel on puukoor kinni.

Võta umbes vaksapikkune ilma oksakohtadeta sõrmejamedune paju- (või ka lepa-) oks. Tee oksa otsad siledaks. Lõika oksa otsast sõrmelaiuse kaugusele (umbes kolmandiku oksa sügavusele) sälk. Sellest veel sõrmelaiuse jagu edasi lõika sälgu poole kaldu puutükike oksast välja. Nüüd lõika koor (a i n u l t koor) umbes poole oksa kohalt katki. Kopsi noapeaga sälguga oksapoolt seni, kuni saad koore oksalt maha tõmmata. Sälgukoht välja arvatud, peab koor jääma terveks, väikeseks ümmarguseks torukeseks. Edasi lõika ilma kooreta oksapoolel juba sisselõigatud sälgust 3–4 sentimeetri kaugusele veel üks sälk. Lõika sälkude vahelt puu välja. Süvenda seda kohta ettevaatlikult, kuni peenike pird jääb ühendama väikest tervet oksaotsa ülejäänud oksaga. Lõika ettevaatlikult oksatükist 1–2 tiku paksune liist maha nii, et tekkiv tasane pind jääks püru suhtes oksa vastasküljele. Pane puukoorest toruke oksale tagasi samasse asendisse, nagu ta enne oli. Puhu otsast sisse. Kui õhk pääseb tekkinud õõnsusesse vabalt vilisema, ongi pajupill valmis.

Head vilistamist!

Ajakiri "HEA LAPS" nr.2 tänab
Rahvaettevõtet "NORMA" toetuse eest!

**II POOLAASTAKS ON VÕIMALIK AJAKIRJA
"HEA LAPS" TELLIDA
"AJAKIRJANDUSLEVI" KAUDU.**

**ÜKSIKNUMBRI HIND 6.50
3 KUUD 19.50
6 KUUD 39.50**

Toimetaja.....Leelo Tungal tel.681 257
Kujundaja...Mare Remmelgas

Vastutav
väljaandja....Vladislav Koržets tel.681 248

Toimetuse aadress:
EEO 307 Tallinn, Pärnu mnt. 67-a

RdE "PRINTALL" Tell. nr. 1810

HEAD LAPSED

Silver Vrait Tallinnast saab kodus hakkama nii meeste- kui naistöödega, koolitöödest kõnelematagi.

Jaak, Benedict ja Nadja Bagger Karlsruheest räägivad vabalt nii eesti kui saksa keelt — esimest harilikku, teist põrseva r-ga.

Ahoi, lugejad!
Kui teil on käepärast mõne hea lapse pilt, olgu siis värviline või mustvalge, siis trükib "HEA LAPS" hea meelega selle oma autahvilil ära. Ainult, et tingimata tuleb lisada hea lapse nimi, elukoht ja teade, mida head on see laps korda saatnud! Päris põnev oleks teada, kui palju neid häid lapsi leidub!

Maarjaliisa Hellenurm Nõmmelt hoiab hästi ja kannatlikult oma nooremaid õdesid.

Lepiku talu noorperemees Indrek Ups Harjumaalt meisterdas iseseisvalt väikese karja - aia ega löönud kordagi haamriga näpu pihta.